СВОБОДА  SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIII. Ч. 68. Джерзи Сіті, Н. Дж., субота, 23 березня, 1935. VOL. XLIII. No. 68. Jersey City, N. J., Saturday, March 23, 1935. THREE CENTS

КОНҐРЕС ЗА ІНФЛЯЦІЙНИЙ БОНУСОВИЙ ПРОЄКТ

ВАШИНҐТОН. — Палата послів конґресу зовсім несподівано заявилася за закопроєкт конґресмена Петмена, щоб ветеранам виплатити бонус у готівці, при чому на цю ціль мається видати паперові гроші.

Палата послів голосувала за внесок Петмена, не дивлячися на те, що президент Рузвелт виразно остерігав, що він заветує кожду ухвалу, котра буде вимагати інфляції. Тимчасом проєкт Петмена постановляє пустити в рух додаткових два міліярди долярів паперового гроша.

За внесок заявилися 202 конґресмени, проти 191. Голосували конґресмени за й проти проєкту без огляду на партійні ріжниці; за внесок приміром, заявилися 171 демократів та 21 републиканців.

БОРОТЬБА ЗА РОБІТНИЧИЙ ЗАКОНОПРОЄКТ ВАҐНЕРА.

ВАШИНҐТОН. — Перед сенатським комітетом для шкільних і робітничих справ відбувається дальше переслухання в справі проєкту сенатора Ваґнера про мирне полагоджування робітничих спорів.

На переслуханню в четвер ставав між іншими Джеймс Емері, ґенеральний синдик Краєвого Союзу Фабрикантів, та протестував проти ухвалення цього проєкту, бо, мовляв, такий закон дав би юніям право вживати урядової сили для рекрутації до юнії робітників, що не хочуть належати до юнії. Це, каже він, противиться конституції.

Підчас зізнань між свідком і сенатором Ваґнером приходило до гострих перепалок.

БОРОТЬБА ЗА ПРАВО СУДІВ ВИДАВАТИ ЗАБОРОНИ В РОБІТНИЧИХ СПОРАХ.

НЮАРК (Ню Джерзі). — В імени місцевої Купецької Палати, Союзу Хлібодавців та Союзу Фабрикантів адвокат Лутер А. Кембел виступив публично проти заходів робітничих юній обмежити право суду видавати заборони в робітничих спорах.

Каже він у своїм меморіялі про ту справу, що робітники, які не хочуть належати до юнії, мають теж право до законної охорони. Робітники, які хочуть належати до юнії, становлять меншість, отже юнійні провідники не мають права промовляти в імени всього робітництва. Тому всякі заходи, щоб дати охорону для робітничих юній, це заходи створити з юнійних робітників упривілейовану клясу. Творення таких кляс, каже Кембел, противиться американськей традиції й воно власне штовхає інші кляси виступати проти демократичного устрою, що роблять такі річи можливими, та шукати заради проти лиха в фашизмі.

Каже Кембел, що небезпека фашизму в Америці дуже пекуча.

ПЕРЕСЛУХАННЯ В СПРАВІ ВИСИЛКИ АНҐЛІЙСЬКОГО КОМУНІСТИЧНОГО ЛЄКТОРА.

ШІКАҐО. — Перед урядниками іміґраційного департаменту почалися тут переслухання в справі депортації анґлійського комуністичного лєктора, Джана Стречія.

Іміґраційний інспектор, що заступає домагання депортації, читав на переслуханню винятки з творів і статей лектора, виривки його промов, а далі комуністичний маніфест Маркса й Енґельса, при чому він домагався вияснень про це від переслуханого.

Адвокати Джана Стречія протестували проти читання комуністичного маніфесту. „Я веду це переслухання", сказав на це інспектор. „Я ще ніколи не чув, щоб Анґльо-Сакс вів слідство в цей спосіб", відповів адвокат.

СЛІДСТВО В ЄПРАВІ МУРИНСЬКИХ ЗАВОРУШЕНЬ У НЮ ЙОРКУ.

НЮ ЙОРК. — Муринська дільниця Гарлем нарешті зовсім успокоїлася. Причинилися до цього слідства, котрі в тій справі розвів міський уряд, ріжні засоби передостороги, заряджені міською поліцією, та й дощ, через котрий люди сиділи дома й не виходили на вулицю.

Міська поліція почала арештувати людей, котрі своєю акцією підюджували Муринів до заворушень. На думку прокураторії й поліції, головними виновниками заворушень є комуністичні аґітатори, котрі хопилися клопоту заряду одної крамниці з хлопчиною, що вкрав з крамниці ножик, та роздули муринське невдоволення до розмірів великого расового заворушення.

Досі арештовано 12 осіб, котрі будуть поставлені перед велику лаву присяжних суддів для дальшого зарядження.

ПРОПАЛИ „СЕРЦЕВІ БАЛЬСАМИ".

ОЛБАНІ (Ню Йорк). — Стейтова леґіслятура ухвалила закон, котрий забороняє в стейті вносити позви за відшкодування за зломання обіцянки женячки, забрання почування жінки, зведення дівчини й тим подібне.

Ухвалу відослано до підпису стейтовому ґуверноровi Леменови.

ВОВКИ ПОЖЕРЛИ ПЯТЕРО ДІТЕЙ.

Стадо голодних вовків напало недалеко Іркутська на пятеро дітей, які верталися зі школи до дому, та їх пожерли. Вовки були такі голодні, що пожерли навіть шкіряні ремені від торбин.

КОРОНА АНҐЛІЙСЬКИХ КОРОЛІВ.

Британійська імперія приготовляється до свята 25-ліття від дня коронації Юрія V. З тієї нагоди рішили обновити та переробити корону британських королів. Ріжні домінії та кольонії вже висловили своє бажання прислати свої дорогоцінности для прикраси цієї корони. Канада й Австралія пришлють золото, Нова Зеляндія плятину, Південна Африка брилянти, Бірма рубіни, Цейльон аквамаріни. Ювелірам не буде легко додати до теперішніх самоцвітів нові. Теперішня корона зроблена у 1838 р. при королевій Вікторії; між іншим є в ній частина славного брилянту „Африканська Зоря". Нова корона матиме 2,783 брилянтів, 5 рубінів, 11 смараґдів, 17 сафірів і 277 перел. Згідно з законом корона ця не повинна ніколи покидати кордонів Анґлії. Детективи мають що стерегти.

СТРАШНЕ ВБИВСТВО.

В селі Ворончині, горохівського повіту на Волині, невідомі бандити закололи на смерть Луку Демчука. Покійний Демчук був касієром кооперативи „Надія". Бандити вбили Демчука у віддалі 150 метрів від його хати і забрали від нього 200 зл. Страшне вбивство викликало в селі потрясаюче враження і щирий жаль по покійнім, бо він був щирим працівником на культурно-освітній ниві.

ВТРАТА БІЛОРУСИНІВ.

В силі віку (40 літ) помер один з найкращих білоруських патріотів, Альбін Степович. Покійний, по званню ґімназійний учитель, посвятився журналістиці і політичній праці. В 1928—1930 р. був послом до польського сойму і там навязав тісні взаємини з Українцями, яких щирим прихильником залишився до кінця життя. Він, і журналіст і композитор і поет, покинув передчасно цей світ, залишаючи Білорусинів у тяжкій жалобі.

БЛИЗНЯТА, ЩО ВРОДИЛИСЯ 120 МИЛЬ ОДНО ВІД ДРУГОГО.

З міста Сідней в Австалії повідомляють про такий дивовижний випадок: В однім австралійськім містечку якась пані Айліс вродила синка, а водночас так грізно занедужала, що мусіли її негайно відвезти до лічниці у Велканія, що була віддалена 120 миль. Як тільки п. Айліс там приїхала, зараз вродилася друга дитина, а стан здоровля матери відразу покращав.

ІТАЛІЙСЬКИЙ ПИСЬМЕННИК НА ГУЦУЛЬЩИНІ.

Аґ. Всхуд повідомляє, що відомий італійський письменник і журналіст д-р Арнольдо Фратеілі, редактор часопису „Ля Трібуна", відвідав Львів і Гуцульщину. Відвідав теж воєводу Беліну-Пражмовського та зійшовся з ріжними особами, зазнайомлюючись із відносинами в трох південно-східніх воєвідствах.

САМОГУБСТВО ЛЮБКИ СТАВІСЬКОГО.

„Парі Суар" пише про самогубство пані Ля Кевр, що була любкою відомого обманця Ставіського. По смерти Ставіського Ля Кевр опинилась у нужді і це було, здається, головною причиною її самогубства.

ТРАҐЕДІЯ ДИТИНИ.

В лісі біля Белзця, пов. Рава Руська, знайшли замерзлу 2-літню дитину. Слідство викрило, що дитину лишила в лісі її мати, 36-літня Марія Маневич з Лукавця, пов. Любачів, що відсиджувала кару за крадіж у Замості. Коли вийшла з вязниці в якій перебувала теж її неправесна дитина, вона рішила її позбутися, не маючи з чого жити.

СМЕРТЬ АРЕШТАНТІВ У ВЯЗНИЦІ.

Про смерть трох арештантів у громадськім арешті в Сточку подають такі подробиці. Дозорець того арешту, Качор, пішов вечором до жидівського театру. Тимчасом з невідомої причини, мабуть від недокуреної папіроски, в келії почала горіти солома в сіннику. Арештанти спали твердо і не чули диму. Аж коли почали горіти деревляні стіни, кинулися до дверей, гримали, кричали, але надармо. Після представлення люди побачили, що арешт горить. Закликали дозорця Качора, що клався спати, взяли від нього ключі і винесли чотирох арештантів з вогню. Три з них згоріли на вуголь: один ще жив, але був тяжко попечений.

ЗНАЙШЛИ БАГАТСТВА КРЕЗА.

Турецька преса принесла сензаційну вістку, що вдалося знайти копальні золота лідійського короля Креза з VI. віку перед Христом, що вславився був на ввесь світ своїми незмірними багатвтвами. Справою занялося турецьке міністерство народньої господарки і вислало окрему експедицію, що має перевірити ту вістку і по змозі занятися експльоатацією копалень.

КОРАБЛІ НЕ БУДУТЬ УЖЕ ПОТОПАТИ.

У затоці Сени, маленькім містечку Шуазі-ле-Роа, дипльомований моряк-хемік Жілієн Ґійом демонстрував перед знавцями апарат, який може не допустити до катастрофи корабля. Сказав він ось що: „Я не зробив ніякого наукового винаходу. Два роки тому я почав роботи над механізмом, основаним на принципі Архімеда. Мій апарат складається зі скриньки, вагою 25 кг. Для найбільшого пароплаву досить мати 5 або 6 таких скриньок, тоді потонулий корабель виринає зпід води на поверхню. Більше сказати не можу, щоб не виявити свого секрету". Ґійом вийшов на чердак свого яхту „Тут-а-Фльо". Було студено, дув морозний вітер. Винахідник відкрив усі діри; вода швидко заляла яхт. Сам він вліз до скриньки герметично зачиненої і заявив, що за 10 хвилин його яхт вирине на поверхню. Усе щезло під водою. Глядачі рахували хвилини і хвилювались. Після 10 хвилин показалася щогла, а за нею яхт. Винахідник виліз здоровий зі своєї скриньки.

ЛИТВА КУПУЄ З ПОСПІХОМ ЛІТАКИ.

„Пройсіше Цайтунг" повідомляє, що на німецькім кордоні відбулося пересунення литовських військ. Крім того Литва закупила більшу скількість французьких та анґлійських літаків. Щоденник підкреслює, що до купна літаків дійшло в дуже швидкому темпі, без розписання оферти на доставу воєнних матеріялів.

ПРОЦЕС ЗА МІЛІОНИ ПОТОЦЬКОГО.

Польський уряд звернувся до французького з проханням видати йому втікача з Росії Олександра Розенберґа, що живе у Парижі, має французьке підданство, ордер почесної леґії і є добродієм музею в Серв, де подарував за 1 міліон колекцію російської порцеляни. Польський уряд обвиняє його у розтраті чужого майна та нарушенні довіря; він стане перед судом у Парижі і матиме за оборонців колишніх двох міністрів акводатів. Справа йде про майно недавно померлого ґр. Якова Потоцького. Потоцький познайомився підчас війни у 1916 р. з Розенберґом на Кримі. Розенберґ — дуже багатий цукроварник, голова місцевого відділу „Червоного Хреста", позичав гроші Потоцькому, який як утікач з Австрії не мав засобів до життя. Після російської революції Розенберґ спас Потоцькому та його матері життя, і допоміг їм утекти за кордон. У 1928 р. зустрілись вони у Парижі. Тут Розенберґ став довіреним Потоцького, а його брата Володимира зробив своїм уповажненим у Польщі. У 1929 р. Розенберґ порадив Потоцькому записати ціле майно на наукові цили. У 1934 р., коли Володимир Розенберґ помер, Потоцький за радою Олександра призначив уповажненим у Польщі свого урядовця Чурука. Чурук обвинувачував Розенберґа у зловживаннях і Потоцький доручив Чурукови подати на нього судову скаргу. На 4 дні перед смертю Потоцький змінив свій давній заповіт, яким записував майно париським науковим установам, і переписав усе на львівський університет. Далека кревнячка Потоцького, княжна Любомирська, піддала в сумнів увесь його заповіт, доказуючи, що він був морфініст і не був відповідальний за себе. Париський процес має розяснити всі ці справи. Іде про 500 міл. франків: хто їх дістане.

КРАЇНА ЦИГАР.

Мало хто знає, що це Голяндія. У 1934 р. там викурили найбільше цигар з усіх країн світа. Населення 8 міл. пустило з димом 1,428 міл. цигар, себто 178 цигар на особу річно. Зваживши, що діти та жінки не люблять цигар, то на кожного Голяндця припадає річно кількасот цигар. У 1934 р. викурили їх там на 21 міл. більше, ніж попереднього року, і у 1933 р. на 73 міл. більше, ніж у 1932 р. Автор справоздання про цей стан висловлює погляд, що всьому винна тут кріза. Люди стають щораз більше нервові, тимто і більше курять.

ЧВОРАКИ — ТЕЛЯТА.

Чотири телята привела на світ корова раси шортгорн на фармі в Ірляндії. Всі чотири є телички, добре розвинені і звичайної величини. Корова також здорова і — задоволена.

ПРОТЕСТУЮТЬ ПЕРЕД ЛІҐОЮ НАЦІЙ У СПРАВІ ТЕРОРУ НА УКРАЇНІ ПІД СОВЄТАМИ

ЖЕНЕВА (Швайцарія). — „Журналь де Женев" повідомляє, що Головна Рада Української Еміґрації внесла до Секретаріяту Ліґи Націй протест у справі розстрілів на Україні, доконаних владою в звязку з убивством Кірова. В протесті сказано між іншим таке:

„Варт уваги, що між розстріляними є Українці із східньої Галичини, які зробились комуністами та осіли кілька років тому на совєтській Україні. Вони, як колись Скрипник, намагалися поєднати комуністичні тенденції з патріотичним українським духом. Їх увязнення і смерть доказують зайвий раз неможливість цього. Доказують, що сучасний московський уряд на Україні ворожий Україні, та що відокремлення України від Москви є єдиний спосіб осягти вільність та нормальне життя на Україні. Головна Рада Української Еміґрації, що обєднує найголовніші українські орґанізації в Бельґії, Болгарії, Китаю, Франції, Люксембурґу, Польщі, Румунії, Чехословаччині, Туреччині і Юґославії, протестує в імя людяности енерґійно проти засудів на смерть, проти свавільних вязнень та заслань та проти уряду терору й голоду на Україні". — (Укбюро, Женева).

ГРУШЕВСЬКОГО ПОХОРОНИЛИ ТАЙКОМ.

РИҐА (Латвія). — З Совєтів доносять, що помершого президента української держави, М. Грушевського, похоронили большевики тайком, щоб у той спосіб обминути приготовлювану Українцями велику національну маніфестацію. Похорон відбувся кілька годин раніше, як було призначено, і в ньому взяли участь лиш ті, що з їх волі Грушевський помер на засланні. До цього, що все було окутане тайною, долучилася ще й та обставина, що на той час уся поліція і міліція з ҐПУ були в алярмі та навіть військові частини стояли на поготівлі в касарнях. Пізніше зібрану публику розганяли нагаями, як за царських часів, щоб не допустити до демонстрації та доказати, що вся Україна вірна Сталінови й Москві. По численних містах і селах України відбувались яскраві протимосковські демонстрації, в яких масово виступали комсомольці та комуністи. Арештованих із цього приводу дуже багато. Місцями розганяли демонстрантів московські чекісти скорострілами. — (УП).

БОЛЬШЕВИКИ ХОТЯТЬ ЗБУРИТИ СОФІЙСЬКИЙ СОБОР У КИЄВІ.

ЛОНДОН. — Лондонський „Таймс" помістив отвертий лист архитекта Б. Мільнера з протестом проти наміреного большевиками збурення Софійського Собору в Києві. В протесті читаємо: „В імени своєї професії голосно протестую проти бурення мистецької памятки. Признаю, що суверенна держава має право розпоряджуватись своїм майном але мистецтво не знає меж, ні кордонів, і великі історичні памятки треба вважати памятками цілого світа. Цілий світ був би обурений, якби Анґлійці мали охоту збурити йорську катедру або катедру св. Павла. Шляхом Вашого часопису відкликуюся до публичної думки цілого світа в тій вірі, що цілий світ піднесе протест проти намірів большевицької влади".

ОБЄДНУЮТЬ „ЛЄҐАЛІСТІВ".

ЛЬВІВ. — На нарадах Народнього Комітету Українського Національно-Демократичного Обєднання (УНДО) ухвалено між іншим резолюцію, яка взиває до консолідації всіх незалежних українських сил у Польщі, які стоять на плятформі леґальної боротьби за права українського народу.

ЗАСУД УКРАЇНСЬКИХ ҐІМНАЗИСТІВ.

БЕРЕЖАНИ (Галичина). — Польський окружний суд у Бережанах судив за злочин головної зради 10 українських ґімназійних учеників і одного абсольвента ґімназії. Всім їм закидував прокуратор, що вони створили на терені державної ґімназії тайну орґанізацію ОУН, збирали зброю і вели пропаґанду, ворожу державі. Кажуть, що при ревізії знайшли військові мапи, ріжні реферати, знимку покійного Біласа і т. д. Вини не доказано, але суд видав такий присуд: Михайла Вербовецького засуджено на три і пів року вязниці, Івана Майчука, Омеляна Котлярчука, Петра Бабія, Омеляна Войтовича, Василя Білика, Бориса Мушкевича, Василя Скаскова й Івана Кубая на кару по два роки вязниці. Всім відобрано ґромадянські права на 5 років.

ЗА О.У.Н.

СТАНИСЛАВІВ (Галичина). — За приналежність до ОУН засудив польський суд теольоґа Романчукевича на 2 і пів року вязниці, а палітурника Близнюка на приміщення в поправному заведенні.

НІМЕЧЧИНА ВІДКИДАЄ ВСІ ПРОТЕСТИ.

БЕРЛІН. — Німецький уряд не приймає від Франції, Анґлії й Італії протестів, висланих з приводу проголошеного ополчення. Каже, що не визнає вже ніяких військових обмежень, подиктованих Версайським договором.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ШУКАЮТЬ ЖЕРТВЕННОГО КОЗЛА

Між великою масою нових законопроєктів, що вичікують у конґресі своєї черґи, є ціла низка проєктів, що мусять обходити передовсім іміґрантів.

Ці законопроєкти часто виразно говорять про чужинців, а говорять так, що чужинцем треба вважати не тільки іміґранта, що не став горожанином краю, але часто й іміґранта горожанина.

Одні з тих законопроєктів звертаються проти комуністів та дозволяють урядови депортувати з краю як злочинця всякого комуніста та всяку людину, звязану в якийнебудь спосіб з комунізмом. Цеї постанови, на випадок її ухвалення, можнаб легко вживати проти всякого робітничого аґітатора, або й симпатика. Інші законопроєкти наказують урядови позбавляти „чужинців" допомоги, та права до праці.

Ще інший проєкт дозволяє вважати небезпечною всяку людину, котра, приміром, має в своїм посіданню революційну літературу. Під революційною літературою проєктодавці розуміють відай комуністичну літературу. Але як легко буде урядовцеви вважати за революційну літературу навіть таку книжку, що радить, приміром, революцію проти Совєтів, відомо всякому, хто знає, як в Америці виконується закони. Що можна би підтягнути під революційну діяльність, видно хочби з телеґрами, яку дістав федеральний уряд у липні минулого року з Сан Франсіско, як там грозив ґенеральний страйк, а в якій раджено урядови виселити негайно кождого чужинця, що бере участь у неправних зборах.

Декому це все може видаватись невинною нагінкою на комуністів; але що це не боротьба проти комунізму, видно хочби з заклику Джана Тревора, провідника „Американської Коаліції Патріотичних Товариств", щоб негайно вислати з Америки всіх „чужинців", бо в цей спосіб можна розвязати за одним потягом пера цілу проблєму безробіття.

Ця і їй подібні заяви й остороги показують, що справжньою влучею, до якої вони стріляють, є чужинець, а вся балачка про большевизм це тільки штучка, щоб дати громадянству фальшиве виправдання. Боротьбу проти комунізму можна успішно повести так, як її без допомоги уряду повела українська іміґрація, себто через освіту й орґанізацію мас. Переслідування чужинців як комуністів буде мати тільки такий наслідок, що оточить комунізм німбом мучеництва й нажене в комуністичні сіти людей, яким зовсім не понутру комунізм.

Тому іміґрантські орґанізації добре зроблять, як виступлять проти нагінки на „чужинців", без огляду на те, чи її роблять під покришкою боротьби проти комунізму, чи отверто проти чужинців.

Не даймо конґресови зробити з себе жертвенних козлів. Не ми тому винуваті, що в Америці є безробіття, і не ми тому винуваті, що в Америці є жмінка комуністів.

ВАГА ТРАДИЦІЙ У ПОЛІТИЧНОМУ І НАЦІОНАЛЬНОМУ ЖИТТІ

(1)

I.

У нас дуже багато говориться про „традиції". Але дуже часто це „говорення" виявляє такі суперечности в поглядах ріжних авторів, а навіть у поглядах одного і того самого автора в ріжних моментах життя на цей елемент суспільного життя, що, мені здається, не буде зайвим спробувати окреслити точніше ролю традицій у політичному і національному житті.

Ось вам кілька прикладів таких суперечностей.

Д-р Донцов, перший справжній ідеольоґ націоналістичного модерного руху, писав у ЛНВ. в 1924 р. (кн. V. ст. 80):

„Модерний націоналізм тримає високо прапор традиціоналізму, і це його привязання до землі батьків, до їх віри, **звичаїв** (підкреслення моє. — Е. О.), до родини й раси і ріжнить його від того третього кумира, якому — попри раціоналізм і матеріялізм — поклонявся старий націоналізм, від соціялізму. Але цей традиціоналізм єднає модерний націоналізм з церквою. Фактом, на якім будує свій націоналізм Барес, є **„земля і мерці"**. Культови предків завдячує модерний націоналізм **свої найсильніші душевні пориви.** Але цей самий культ предків стояв коло колиски кождої релігії, а й тепер поминання мертвих грає величезну ролю в християнськім культі. Тут націоналізм засвоїв католицьку душевну форму з усіми її потребами й рухами".

З другого боку Васіян в „Ідеольоґічних основах українського руху" („Розбудова Нації", 1929, III-IV, ст. 41) писав трохи інакше:

„Властивою її (свідомости нації — Е. О.) істотою є ідея чинної волі, духова аґресивність, завдяки яким нація є тим безпосереднім підметом, що сам для себе є програмою своєї будучности. Останнє становище **виключає засаду традиціоналізму** (підкреслення моє — Е. О.), одною з крайностей, котрою є становлення беззастереженого культу традиції у формі певної синтези історичних цінностей, у яких сучасність намагається віднайти певний свій внутрішній зміст. З такого стану речи прямо слідує для одиниці, як члена нації, почуття духової закінчености та брак волі творити змістово **нові** форми життя, хіба тільки повторювати старі мотиви на новий лад, а для нації подібна утрата творчого почину означає брак програми, духове виродження, розклад".

Отже, як бачимо, з одного боку „модерний націоналізм тримає високо прапор традиціоналізму", а з другого боку „виключає засаду традиціоналізму". Але якщо в повищих рядках ми знаходимо певну суперечність у двох **ріжних** авторів, то і в одного й того самого автора ми не рідко знаходимо цілком відмінні погляди на традицію. Ось, наприклад, той самий Донцов, що писав про „високе тримання прапору традиціоналізму", розуміючи під тим традиціоналізмом привязання до „землі предків, до їх віри, **звичаїв** і т. д.", пише в тому самому Л. Н. Вістнику (1931 р., III, ст. 251):

„У нас багато говориться про пошану традицій. Але традиції не є вишивані сорочки („звичаї" — Е. О.), ні навіть Шевченкові концерти. (А американська „Свобода" в числі з 23 листопада 1934 року спеціяльно згадувала в статті „Традиції" про „традиційні святкування памяти Шевченка, які виросли в нас якось скрізь, де тільки жиє український нарід". — Е. О.). Відсвіжити традиції — каже Донцов — це значить спричаститися з духом старих часів, коли люди дивились на світ не як на ідилю, а на життя, як на непевний герць". І наводить приклад:

„Коли ти осягнеш побіду, то візьмеш моє майно, і мою жінку, і мої діти та мою землю; а коли я осягну побіду, то візьму все твоє" — так у „Літописі" говорить Редедя, і відповідає йому Мстислав: „Хай буде так". „Той самий світогляд у памятниках київської доби, — подає автор — коли князь міг сидіти або „на сідлі золотім" або „на сідлі невольницькім", бо третього не знала та епоха".

Цілком вірно, — і при тому не тільки на Україні, але по всіх усюдах, — в Азії, в Африці, в Америці, де тільки ще було в силі примітивне життя. Отже виходилоб, що автор, заперечуючи свій перший погляд на „традиції" як на плекання давніх „звичаїв", обмежує їх на плекання чи „спричащення" з давнім духом примітивних людей. „Відсвіжити традиції — писав він — значить сопричащатися з духом старих часів". Навівши ще один такий приклад „духу старих часів", а саме Сірка, що вирізує до тла тумів, потатарщених бранців українських, автор зрештою знову сам себе заперечує. **„Не поручаю** в нашім віці метод Сірка". Значить, уже більше не „поручає" „сопричащатися з духом **старих часів"...**

Але якщо Донцов у вище цитованій статті викреслює з числа „традицій" „вишивані сорочки" та „Шевченківські концерти", себто взагалі всякі звичаї, як порожню форму, яку треба булоб наповнити давнім „духом старих часів", то інші автори (та зрештою і Донцов у деяких інших статях) поділяють традиції на „добрі" і „шкідливі". Так, наприклад, Дніпрянський у „Розбудові Нації" з 1929 р., I-II, ст. 15, писав:

„В українських колах можна почути чимало розмов про наші традиції. І справді **деякі** з них дуже цінні, напр. традиція української великодержавности Володима та Ярослава, або традиція нашої визвольної боротьби козацького часу. Проте нам необхідно поборювати такі традиції, як партикуляризм українських земель та взаїмні свари київських князів, що ще до татарської навали знесилили Київську Державу. Таксамо ми повинні відкинути традицію українських козацьких гетьманів орієнтуватися на чужоземні чинники, бо це, як відомо, привело лише до величезної руїни та загибелі української державности. Ми рішучо повинні боротися проти того анархо-індивідуалізму, який унеможливлює сталу суспільну орґанізацію й дисципліну. Мимусимо ганьбити поширену звичку підкопувати авторитет і пошану заслужених діячів, але в свою чергу поборювати чванливе відношення деяких українських політиків до народніх мас, бо нині не час уже мріяти про панування над ними, заковувати їх у кайдани. Нам необхідно також боротися проти того хамства здеклясованих низів, на тлі якого ріжні демаґоґи могли ще не так давно підривати нашу державність і паралізувати українську визвольну боротьбу; але разом з тим маємо безоглядно поборювати й ті зрадницькі традиції вищих верств нашої нації, що з їх приводу наша аристократія опинилась на службі Москви чи Варшави. Як бачимо, — робить висновки автор — з традиціями треба бути обережним".

Ось вам третя точка погляду: „з традиціями треба бути обережним", бо традиції, мовляв, ріжні бувають, „добрі", і „шкідливі".

Але на цьому суперечности щодо розуміння ролі традицій у нашому житті не кінчаться. Наш славний академік і громадський діяч, що віддав своє життя на службу українській науці й українському народови, проф. Ст. Смаль Стоцький, так писав 14. січня 1930 р. у львівському „Ділі":

„Нераз роздумував я над тим, яка найбільша хиба спиняє наш поступ, а що дало іншим, далеко меншим народам, цю силу, що вони досягли своєї мети. І на основі глибокого роздумування прийшов я до переконання, що найтяжча наша хиба лежить у нехтуванні **всякої** (підкреслення моє. — Е. О.) традиції. При моїх спостеріганнях цілих поколінь нашої молоді завсіди кидалось мені в очі, що здебільшого на все вчорашнє, на все наше минуле, на все наше рідне молоді люди дивилися звисока, а навіть з погордою, як на мертвеччину, як на щось відсталого, що треба рішучо поборювати, як незгідне з поступом".

Виходило би з того, що наш нарід є незвичайно „поступовий". І дійсно акад. Смаль Стоцький каже далі: „Живемо віби у безперестанному поступі і чванимося нашою „поступовістю" при всякій нагоді. Ми так страшно „поступаємо", що нема в нас ані хвилини часу на те, щоб ми схаменулися, щоб роздумали добре, куди той поступ нас веде, що з того поступу вийде".

І продовжує: „Я вірю тільки в такий поступ для нашого народу, що **виростає з рідного кореня** (підкреслення моє. — Е. О.), поступ, принороволений до рідного ґрунту, що не руйнує все старе, а будує нове із свого старого на народнім ґрунті, а **не на доктринерських гаслах** (підкр. моє. — Е. О.). Досвід мого життя навчив мене, що теперішність, яка не перетравила свого минулого, нічого доброго не сплодить для будуччини. Вона взагалі для будуччини безварта. Зневірені у власні сили, хапаємося одного або другого чужого гасла, кидаємося на всі боки, як нарід без історії, без традицій, без свого питомого обличчя".

У вище наведеному багато святої правди, але...

„Народ без традицій"... Ось нова формула, що викликає великі сумніви, і то тим більше, що її вяжеться з другим виразом: „народ без історії". Той, хто погляне на величезну „Історію України-Руси" Мих. Грушевського, не повірить, що можна булоб написати ці грубезні томи про нарід, який „не має історії".

Ні, український нарід має історію і має традиції. Його лихо полягає лише в тому, що чужинецьке панування зробило все можливе, щоби примусити його **забути** свою історію, якої, щоби знати, треба вчитись, а вчитися своєї історії можна лише в своїх власних школах, яких не дає чужа держава. Тому акад. Смаль Стоцький мав би слушність, колиб він сказав, що наш нарід залишився без **історичних,** а ще краще **державницьких традицій,** але не має слушности, коли говорить, що він є „без історії" і „без традицій"...

(Далі буде).

В. Будзиновський.

З ГАЛИЦЬКОГО ЗАМКУ

(Історичне оповідання).

(19)

— Чужий ніхто тут не був, — думала, — хіба Марина, прячучи, поклала їх деінде. Ніколи сего не робила.

Салька пішла до першої кімнати. Марина сиділа на ліжку з головою в долонях. Не чула, що хтось прийшов до неї, така була задумана.

— Марино! — промовила Сальомея. — Чи ти мала в руках ключі від коридора і від фіртки? Де ти їх закинула?

Марина схопилася і витріщила очи на свою панну. Панна повторила питання.

Марина глипнула на подушки і сполотніла. Не відповідала нічого. Лиш померклими очима гляділа на панну. Сальомея доміркувалася, що у Марини нечиста совість. Вона бачила, як покоївка глипнула була на подушки. Не питаючи більше, приступила до ліжка, сягла рукою під подушку і витягла ключі. Гостро з докором глянула на Марину, котра бухнула головою до подушок і захлипала.

— Ти мабуть хотіла в ночи вийти до якогось парубка? — спитала Салька.

Коли Марина не відповідала і ще гірше розплакалася, панна пішла назад до себе і сіла на ліжку. Хлипання Марини ставало щораз голосніше. Сальомея чула його аж до третьої кімнати. Вже хотіла іти до неї спитати, чи то таке велике нещастя раз не вийти до парубка, коли двері відчинилися і Марина прийшла до неї. Впала перед нею на вколішки, стала цілувати по руках, обіймати коліна.

— Паннунцю, не губіть мене! — благала.

— Я батькови не скажу, — відповіла панна. Того ти не бійся. Яж знаю, що батько приказав би тебе скатувати, як би знав, що ти виходиш до якогось парубка, хоч батько призначив тебе для Павлишина.

— Я за Павлишина не піду! — сказала, хлипаючи Марина.

— То хіба втопишся, бо за іншого тобі не позволять вийти. Не забудь, що ти піддана мого батька, і Павлишин підданий. Жаль мені тебе, бо й я знаю, як то болить, коли приказують вийти за нелюба. Така як я, може бодай мати надію, що її таке нещастя омине. Для тебе нема ратунку!

— Була надія, паннунцю, був порятунок, — хлипала, стискаючи щораз дужче коліна Сальки. — Тепер усе пропало. Паннунця, відбираючи ключі, відобрала мені всю надію!

— Не второпаю! Твоя надія в сих ключах? Та яким чудом?

— Паннунцю! Покляніться, що нікому не скажете!

— Яке мені діло до того, що ти з собою зробиш, або за кого вийдеш?

— То скажу. Скажу правду, як на сповіди. Я вже рішилась була скочити до Дністра, там, де найбільша глибінь і крутіж. Та прийшов порятунок. Зявився гідний козак і полюбив мене. Завзявся взяти мене з собою на козаччину. Попросту загадав викрасти мене. Нині, коли смеркнеться, прийде під задну фіртку. Я хотіла вийти до нього, щоби вже не вернутися. Того й я вкрала ключі. Марна була надія, коротка радість.

Пригода з ключами і розпука хлопської дитини, котра гадала, що вже не її сила втекти від нелюба до милого, поділала на Сальку так, що вона знов змінила свою постанову, і остаточно рішилася покинути батька і піти за Стефаном.

— Чи до щастя піддана батька має більше право, як його рідна донька?! — спитала себе, рішаючися втекти з хати.

І їй жалко стало дівчини і хотіла помогти їй. Салька опинилася між молотом і ковалом. Як задержить ключі для себе, то Марина мусить лишитися в хаті. Як дасть ключі Марині, то сама впаде жертвою, бо як би в умовленім часі не вийшла з замку тою фірткою, то Стефан міг би погадати собі, що вона роздумалась і не хоче втікати з ним. Спитала Марину:

— Або ти мусиш в ночи вийти до нього? В днину ніхто не боронить тобі вийти з замку. Як вийдеш, то ніхто не стежить за тобою, куди ти йдеш. Ніхто не пильнує тебе, щоби ти не втекла, бо кождий гадає, що тобі ніде не може бути так добре, як у мене.

— Мені добре у вас. Гріх був би нарікати. Та зле буде, як мене дадуть тому нелюбови. В днину вийти було би запізно, бо мій козак мусить відїхати звідси ще нині в ночи. Як смерком не вийду до нього, то хіба зараз завтра у воду!

— А вже тепер, ти не могла би вийти з замку? Як би хто питав, куди йдеш, то скажи, що я вислала тебе купити мені парчі.

— Не знаю, де його тепер знайти. Він десь на ріці за містом.

Сальомея замовкла і думала, як вилізти з тої скрути. І ключів не хотіла дати, і воліла би, щоби Марини не було в хаті тоді, коли їй самій треба буде вийти. Вихід вигадала...

— Я тобі поможу, та ключів не дам! — сказала. — Піду з тобою аж до фіртки. Відчиню, випущу тебе і назад замкну...

Аж мусіла силоміць відіпхнути Марину від себе, так нахабно дякувала, бо з радости ледви не вдуріла.

Обі ледви діждалися тої хвилі, коли замковий годинник став бити девяту. Сальомея, як обіцяла, так зробила. Випускаючи Марину, всунула їй щось в руку, кажучи:

— Возьми се від мене, щоби твій милий колись не мав права дуже чванитися, або й докоряти тобі, що взяв тебе без нічого.

Се був мішочок з дукатами.

Випускаючи Марину, Сальомея не забувала, що невдовзі і вона вийде сею фірткою. Щоби заощадити собі небезпеки при замиканню і відмиканню, вона, як минулої ночі, так і тепер, фіртку лиш приперла. Таксамо зробила з дверми коридора. Пішла до себе дожидати півночі.

Коли Марина висунулася з замку, вона зараз знайшлася в обіймах свого Миколи. Щоби хто не побачив їх під замковою фірткою, Крачун зараз потягнув її за собою і обоє щезли за придорожними кущами.

Кравчун не бачив, щоби дівчина замкнула фіртку на ключ. Гадав, що тому, бо скоро вийшла, він зараз обіймив її і від фіртки відтягнув. Те пер спитав:

— Ти ключ від фіртки маєш з собою, чи може забула витягнути і лишила по тім боці?

(Дальше буде).

Чоловік: Не пригадуєш собі, де я поклав папіросницю?

Жінка: Ні.

Чоловік: Страх, як ти нічого не памятаєш!

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ВЛАСНЕ НА ТЕ.

Начальник міської поліції в Скенектеді казав поліцаям ходити на спробу без уніформу. Каже, що поліцаї без однострої повинні би краще ловити злодіїв, бо поліційний уніформ іще здалека остерігає злодіїв.

Але чи не на те були заведені уніформи, щоб захоронити поліцаїв перед злодіями?

ЗАВІЗНО, ЯК У МЛИНІ.

Рада екзамінаторів у Ню Йорку дістала 9,331 просьб за припущення до іспитів на вчителів у публичних школах. Каже рада, що досі ще ніколи не зголосилося таке число аплікантів.

Це показує, до якого ступня переповнена ця професія.

Це показує теж, що вимоги на посаду вчителя (чи вчительки) будуть піднесені.

ЗАМІТНІ ВРОДИНИ.

В стейті Ню Джерзі обходить свою 66-річницю уродин місто Юніон.

Це мимоходом показує, які молоді американські міста. На Україні мало котре село памятає свої уродини, а історія міст сягає дуже давніх часів, деколи навіть доісторичних. Приміром місто Київ повстало ще тоді, коли люди в тій околиці не мали охоти записувати подій.

В СТРАХА ВЕЛИКІ ОЧИ.

В Америці шумить через англійського лектора й письменника Стрейчія. Піднялась аґітація за вигнання його з Америки.

Тепер маємо наслідки таких заходів вигнати людину з краю. Досі на те, що говорить собі Стрейчі, мало хто звертав увагу. Тепер з його промов розсилають телеґрафічно вісти й наводять у них цілі уступи.

І ЦЕЙ КИЙ МАЄ ДВА КІНЦІ.

Стрейчі певно з цього вдоволений, бо йому певно платять тепер більше за лекцію, ніж платили досі.

Одначе, як деякі ґазети подали докладний зміст його промов, читачі аж плечима здвигнули. Їм здавалося, що в них буде щось дуже розумного, щось справді небезпечного. Нічого подібного там нема. Нічого небезпечного. І нічого невиданого.

Бо зробити враження промовою це одно, а написаним — інше. При промові робиться враження голосом, маханням рук, поставою, вже самою появою. Коли слова бесідника поставити на білий папір, то часто показується пустота, що до неба про пімсту кличе.

ПРАВДУ КУМ КАЖЕ, АЛЕ КРИВИЙ РОТ МАЄ.

Ось говорив Стрейчі в Єйл. Отже говорив професорам і студентам. І говорив тоном всезнайка. Гейби сказати хотів: „Що ви, панове студенти й професори, про ці справи знаєте? Послухайте, що я вам скажу: мені 33 роки вже минуло і я всі розуми поїв".

Як цей кравець-удалець, що хвалився, що три тижні на практиці був, тром війтам кожухи шив і трицять ґатунків холошень уміє робити.

І каже Стрейчі, що капіталізм не може накинути народам своєї волі без диктатури.

Так осуджує капіталізм комуністичний симпатик в Америці. Тимчасом у Росії комуністи кажуть, що капіталізм любить демократію, бо демократія дає капіталістам волю визискувати робітників.

— Може пані мають на продаж фляшки від пива?

— Чоловіче, що ви собі гадаєте, чи то я виглядаю на таку, що пе пиво?

— Ну, то може від оцту?

ПРОТОКОЛ

З РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА, ЩО ВІДБУЛОСЯ В ДНЯХ 18 ДО 22 ЛЮТОГО 1935 РОКУ В ДОМІ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА ПІД Ч. 81/8[illegible]Д СТРІТ, ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

—o—

Річне засідання головного уряду У. Н. Союза почалося 18 лютого в 10 год. рано. Насамперед гол. рек. секретар відчитав імена головних урядників, та ствердив, що на засідання прибули отсі головні урядники: М. Мурашко, гол. предсідник; інж. В. Малевич, заступник гол. предсідника; п. Марія Розоміло, заступниця гол. предсідника; Д. Галичин, гол. рек. секретар; Р. Слободян, гол. фін. секретар-касієр; П. Маціювський, завідатель „Свободи"; адв. О. Е. Малицький, голова контрольної комісії; Д. Капітула, гол. контрольор; С. Слободян, Г. Євусяк, Т. Шпікула, І Лисак, І. Ваверчак, А. Шаршонь, Н. Бусько, І. Гузар, Анна Боївка й Олена Придун, головні радні.

Опісля рек. секретар відчитав лист від гол. контрольора А. Пашука, який повідомив екзекутиву У. Н. Союза, що задля нещасливого випадку він є змушений перебути якийсь час у шпиталі на лікуванні, а тимсамим не може брати участи в контролі та в нарадах річного засідання.

Тоді гол. предсідник відкрив річне засідання такими словами:

Поважані головні урядники У. Н. Союза!

Відкриваючи сьогорічне засідання головного уряду, я не буду тратити часу на вступну промову, бо хочу щадити дорогий час на обговорення багатьох важних справ, які екзекутивний комітет предложить вам до вирішення на цій нашій нараді. Супроти того прошу вас, щоб ви теж у своїх звітах мали на увазі лише ті справи, що стисло звязані з виконанням ваших обовязків у 1934 році. Я певний, що ви не будете вважати цього за звичайну мою ввічливість, коли скажу, що я дуже радий з цього, що можу витати вас на тім другім нашім річнім засіданню, і просити вашої співпраці для добра У. Н. Союза і його членів. Жалую тільки, що на це засідання не міг прибути гол. контрольор А. Пашук. Кожного року на річнім засіданню головного уряду шановано память покійних членів У. Н. Союза, тому я прошу вас усіх тут приявних і цього року пошанувати покійних членів повстанням з місць. (Тут головні урядники встають з місць). Отже засідання відкрите, тож приступаємо до виконання нашої програми.

Рекордовий секретар відчитує програму річного засідання, яку на внесок радного І. Гузара, попертий радним Т. Шпікулою, принято одноголосно.

Тоді гол. предсідник передає провід нарад заступникови гол. предсідника, В. Малевичеви, а самий здає звіт зі своєї діяльности.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА, М. МУРАШКА.

Головний уряд У. Н. Союза збирається раз у році на нараду, щоб на тій нараді кожний з нас предложив звіт зі своєї діяльности. Зі звітів головних урядників члени У. Н. Союза мають змогу довідатися про успіхи розвитку їх організації. На протязі 1934 року екзекутивний комітет, попри щоденну рутинову працю, вирішив і виконав такі справи.

У січні порішено продати Федерал Ленд Бенк бонди на суму $9,400, за котрі заплачено $8,750, і Юнайтед Стейтс Трежюрі бонди на суму $10,021.88, за котрі заплачено $10,010.88. Закуплено нових бондів, Гом Овнерс Лон Корп., на суму $35,000, за котрі заплачено $32,400. Ухвалено висилати безплатно отсим молодим членам У. Н. Союза те число „Свободи", в якім є долучений що тижня „Юкрейніен Вікли":

1. Членам Молодечого Союза віком понад 12 років.
2. Дорослим членам нових родів обезпечення, котрі є у віці від 18 до 24 року життя.
3. Членам, що означені під 1 і 2, яких родичі не отримують „Свободи".

У березні екзекутивний комітет рішив приняти умову, предложену зарядом міста Маямі, яка зобовязує заряд цього міста платити У. Н. Союзови залеглі проценти від бондів такими ратами: 3% готівкою, починаючи від 8 березня 1934 року, а 2% окремими бондами, коли між зарядом міста Маямі й власниками бондів прийде до остаточного вирішення і згоди щодо реченця, в якому ті бонди будуть сплачені. Порішено теж підписати умову, предложену Елизабет Трост Ко., на зворот депонованих грошей, що були свого часу заморожені, 50% готівкою, а 50% уділами, які Елизабет Трост Ко. зобовязалася сплачувати в міру її приходів.

Продано Юнайтед Стейтс Трежюрі Новтс на суму $93,307.81, за котрі заплачено $92,936, і Порт оф Ню Йорк Вашінгтон Бридж на суму $4,975, за котрі заплачено $4,718, та Порт оф Ню Йорк Ґаленд Тонел на суму $9,975, за котрі заплачено $9,352. Закуплено Гом Овнерс Лон Корп. бондів за $40,000 і Федерал Ленд Бенк за $15,000. Заплачено за ті бонди разом $54,387.50. Інвестовано на морґедж суму $4,000. Перебрано на власність організації реальність під ч. 139 — 141 33-та вулиця, Норт Берґен, Н. Дж.

У квітні екзекутивний комітет рішив виміняти Ліберти Бонди на суму $9,000, які державний заряд відкликав, на Юнайтед Стейтс Трежюрі Новтс.

У травні У. Н. Союз одержав повідомлення від зарядів міст Форт Лі, Н. Дж., Думан, Н. Дж., Лингорст, Н. Дж., Калинсвуд, Н. Дж. та Гайпойнт, Н. Каролайна, що заряди тих міст, з огляду на їх важке фінансове положення, не можуть додержати умови сплати капіталу і процентів, які мали бути сплачені у 1934 році. По докладнім розгляненню кожної справи зокрема екзекутивний комітет порішив робити дальші старання за виєднання кращих умов сплати капіталу і процентів для організації. Продано Арендж Кавнті бонди на суму $10,475.50, за котрі заплачено $9,950, і Гамилтон Кавнті Огайо на суму $31,320, за котрі заплачено $28,023. Закуплено нових бондів: Федерал Ленд Бенк за $15,000, Гом Овнерс Лон Корп. за $90,000, Стейт оф Луізіяна Гайвей за $50,000, Дітройт Сіти Ґез Ко. за $30,000. Разом закуплено нових бондів на $185,000, за котрі заплачено $182,827.50. Перебрано на власність організації реальність під ч. 55 Стеґман вулиця, Джерзи Сіти, Н. Дж. Інвестовано на нові морґеджі $6,000: один $2,500, один $3,500 у Нюарку, Н. Дж.

У червні перебрано на власність організації реальність під ч. 77—79 Джексон евеню, Джерзи Сіти, Н. Дж. Закуплено Гом Овнерс Лон Корп. бондів за $50,000, Юнайтед Стейтс Трежюрі Новтс за $25,000. Ухвалено, щоб головний рекордовий секретар виготовив відповідну резолюцію, що уповажняє головного фінасового секретаря-касієра відкрити нові чекові конта, фонду сирітського і фонду посмертного молодечого Союза, в Поблик Нешенал Бенк енд Трост Ко., а фонду адміністраційного і резервового в Ірвінґ Трост Ко. у Ню Йорку.

У липні головна контрольна комісія У. Н. Союза перевела котролю майна й діловодства екзекутивного комітету. З нагоди урядування головної контрольної комісії екзекутивний комітет відбув спільну нараду з членами контрольної комісії, де обговорено ріжні справи організації, а головно інвестиції на морґеджі й бонди, а також адміністрацію реальностями, які перебрано на власність Союза.

У вересні екзекутивний комітет рішив приняти умову, предложену зарядом міста Думан, Н. Дж., щодо сплати бондів на суму $14,000, які заряд міста Думан згодився сплатити У. Н. Союзови, а саме $7,000 готівкою і $7,000 коротко-терміновими бондами. У справі бондів міста Калинсвуд, Н. Дж., на суму $19,000 рішено не підписувати умови, аж доки наша організація не зможе дістати в заміну за теперішні бонди короткореченцевих бондів з таким самим процентом, як був досі. Ухвалено виміняти бонди міста Нюарку, Н. Дж., на суму $75,000, які були реєстровані на імя У. Н. Союза, на нереєстровані. Виміняно бонди тому, що реєстровані бонди організація мусить продати дешевше як нереєстровані. Перебрано на власність організації реальність під ч. 762-764 Бродвей, Вест Ню Йок, Н. Дж., і реальність під ч. 3199 Годсон Булевард, Джерзи Сіти, Н. Дж.

У жовтні передискутовано і порішено справу виміни Гом Овнерс Лон Корп. 4% бондів, які мають державну запоруку тільки щодо проценту, на 3% бонди, які мають державну запоруку капіталу і проценту. Порішено не міняти тих бондів. Куплено Федерал Ленд Бенк бондів за $25,000 і Говм Овнерс Лон Корп. за $30,000. Продано „Ліберти' бонди на суму $6,129.58, за котрі заплачено $6,000. Перебрано на власність організації дві реальности. Порішено, щоб У. Н. Союз збирав рент на реальностях Еми Рінґер у Юніон Сіти, Н. Дж., і Ленарді Веделі у Ґрендвуд, Н. Дж. Ухвалено домагатися звороту позичок від стипендистів, котрі давніше позичили в У. Н. Союзі гроші на викінчення своїх студій. Порішено теж, щоб екзекутивний комітет відбув спільну нараду з виконним комітетом У. Р. Союза 15 листопада в ціли ведення дальших переговорів про злуку обох організацій. На нараді обговорено способи, якими можнаб наблизити до себе асекураційні системи обидвох організацій. Обговорено справу переходу членів зі старого роду обезпечення на новий в обох організаціях, справу асекураційних резерв, позичок, процентів, табель вкладок, обєднання відділів по місцевостях і справу обох органів. На нараді стверджено теж, що У. Н. Союз і У. Р. Союз мали, мають і будуть мати не тільки асекураційні завдання, але й громадські обовязки супроти іміграції і старого краю, що злука обидвох організацій повиннаб уможливити краще виконання тих цілей. Стверджено теж, що в звязку зі злукою є багато важних питань, котрих вирішення вимагає основної підготовки й провірення, заки можна буде виступити обидвом організаціям з практичним проєктом злуки обидвох Союзів.

У грудні порішено закупити Юнайтед Стейтс Трежюрі Сертифікетс за $25,000, Гом Овнерс Лон Корп. бондів за $20,000, Ню Йорк Сіти Корп. Стак за $30,000, Нордерн Стейтс за $10,000, Гом Овнерс Лон Корп. за $10,000, і Дітройт Сіти Ґез за $10,000. Порішено поробити конечні направки на кількох домах У. Н. Союза. Перебрано на власність організації дві реальности. Порішено теж купити холодільні до будинку під ч. 77—79 Джексон евеню, Джерзи Сіти, Н. Дж. Обговорено справу винагород за приєднання нових членів у ювилейному році й організування нових членів у 1935 році. Обговорено справу дивиденд для членів, обезпечених у нових родах, принятих на рочестерській конвенції у 1925 році, а саме на обезпеченнях в клясах Е.Р.О.

Справа памятника для о. Грушки.

На річнім засіданню минулого року принято ухвалу, щоб У. Н. Союз поставив памятник о. Грушці, першому основоположникови У. Н. Союза. Екзекутивний комітет виконав ухвалу і замовив памятник з чорного каменя, який буде викінчений на весні цього року.

Майно У. Н. Союза.

Майно У. Н. Союза в 1934 році збільшилося на суму $245,101.13, а Молодечого Союза на суму $21,079.24. Разом $275,180.37.

Морґеджі.

З кінцем грудня 1934 року У. Н. Союз мав інвестицій на морґеджах $1,467,823.75. В 1934 році перебрано реальностей на власність організації 7, а давніше 5, разом 12. На тих перебраних реальностях організація має інвестицій $502,-638.04. Минулого року на річнім засіданню ми рішили, що екзекутивний комітет має сам адмініструвати перебраними реальностями, щоб защадити для організації ті гроші, які побирали давніше аґенти за адміністрацію. Екзекутивний комітет те рішення виконав. Тому, що обовязок адмінісрування тими реальностями у більшій части виконував я, то предкладаю тут звіт з доходів і розходів, які були в минулому році на тих реальностях. Подаю лише загальну суму з усіх реальностей, бо подрібні місячні звіти забрали би багато часу і місця. Отже з перебраних реальностей У. Н. Союз одержав на протязі 1934 року $40,689.82. З цеї суми виплачено на удержання реальностей $18,078.07, а на податок $6,924.60. Тимсамим для У. Н. Союза осталося $15,-687.15.

Екзекутивний комітет на протязі 1934 року винаняв людям у перебраних реальностях 63 помешкань. Ті люди заплатили за один місяць ренту $2,145.00. Давніше аґенти рахували собі за винайміння половину того місячного ренту, а тому, що екзекутивний комітет сам адміністрував ті реальности, то орґанізація защадила половину тої суми, себто понад тисячу долярів, бо не платила половини місячного ренту аґентам, як комісове за винаймлення тих помешкань.

Згідно з припорученням минулого річного засідання, щоб допильнувати власників реальностей, котрі залягають з процентами й податками, екзекутивний комітет адміністрував теж 11 реальностями, спільно з власниками, з котрих приходу було на загальну суму $49,003.65. З цеї суми виплачено на удержання реальностей $22,526.22, а на податок $17,750.35. Осталося для У. Н Союза $8,727.08.

Про адміністрацію реальностями скажу, що найбільше часу забирає мені заряджування тими реальностями, котрі У. Н. Союз перебрав на власність, і тими, що треба адмініструвати спільно з власниками. Найбільше треба пильнувати й контролювати власників, котрі не платять процентів і податків, а зібрані гроші з ренту вживають на інші свої цілі. Є власники, котрі справедливо стараються ратувати свої реальности, але є й такі, чужі й свої, котрі лише хотять використати теперішнє положення й призбирані гроші з ренту задержати при собі. На протязі 1934 року не було майже одної важної справи, якої я, з одним робітником, що працює при домах і збирає рент, не провірив би та не доглянув. А таких справ трапляється багато кожного дня. Рентування, ріжні направки, полагоджування ріжних нарікань зі сторони рентівників та багато іншиь справ, які тут годі вичисляти. Нераз треба й на поліційні стації тягатися, щоб доказати наше право на збирання ренту. Екзекутивний комітет мав багато клопоту з тими реальностями, але зате допильнував на протязі року більше як $90,000, які були зужиті на заплачення податків, процентів і удержання самих будинків.

Бонди.

З кінцем грудня 1933 року У. Н. Союз мав інвестованих $793,893.00 в бондах. З кінцем грудня 1934 року У. Н. Союз мав інвестованих $993,650.50. Процентів від бондів не платять: Гайпойнт, Норт Каролайна; Форт Лі, Н. Дж.; Калинсвуд, Н. Дж.; Лингорст, Н. Дж. Залеглі проценти від тих бондів виносять $17,196.50. Заряди згаданих місцевостей переводять тепер нові пляни реорганізації сплати бондів і процентів. Як ті нові пляни будуть виготовлені, організація одержить свої проценти таксамо, як уже одержала від інших міст. Справа інвестицій у бондах представляється тепер трохи інакше, ніж було давніше. Бизнес У. Н. Союза вимагає, щоб інвестиції у бондах були роблені іншою бизнесовою методою. Тепер інвестиції у бондах і морґеджах вимагають від екзекутивного комітету постійної обережности й слідкування що місяця, або навіть частіше. Зокрема бонди, бо бонди не все мають однакову вартість на біржі. Тому треба дуже вважати, коли треба робити нові інвестиції, а коли треба бонди продавати, щоб можна придбати зарібок для У. Н. Союза. Екзекутивний комітет у 1934 році придержувався новішої методи і при помочі банкових знавців бондів переводив трансакції деякими бондами, які закуплено і перепродано. З перепроданих бондів на протязі 1934 року було зарібку $9,265.25. Як би У. Н. Союз перепродав іще деякі остали бонди тепер, то ті бонди принеслиб гарний зарібок для У. Н. Союза.

Члени У. Н. Союза.

У звіті головного рекордового секретаря буде поданий докладний рух членів на протязі 1934 року. Я згадаю лише про так званий „новий бизнес". Нового бизнесу в 1934 році записано приблизно на суму $1,300,000, себто вписано до У. Н. Союза 2,035 членів: 999 старших і 1,036 дітей. Коли порівняти це з 1933 роком, то в 1933 році було „нового бизнесу" $450,000. Отже в 1934 році „нового бизнесу" було $850,000 більше ніж у 1933 році. Екзекутивний комітет застановлявся над тим зростом нового бизнесу, і хоч того нового бизнесу було більше в 1934 році, то всетаки його було замало. Тому екзекутивний комітет виробив новий плян організування нових членів набудуче. Цей новий плян предложить річному засіданню головний рекордовий секретар у відповіднім часі нашої наради до вирішення.

Справи, які я предкладаю головному урядови до вирішення:

1. Справа знижки процентів від морґеджів і від членських позичок.
2. [illegible] інвестицій набудуче.
3. Спр[illegible] перебирання на власність організацій реальностей.
4. Справа виміни грамот членів, що осталися в старім роді обезпечення.

Справа знижки процентів є дуже важна для організації.

Головний фінансовий секретар-касієр зреферує цю справу річному засіданню і вискаже, як на думку екзекутивного комітету можна би її полагодити. Інвестиції, — це теж дуже важна справа. Інвестування майна У. Н. Союза стає тепер щораз більше скомпліковане, бо добрі інвестиції дають дуже малі відсотки, а наша організація мусить мати відповідні доходи, щоб могла вдержати свої теперішні табелі вкладок, відповідно до вимог асекураційних властей. Щодо перебирання реальностей на власність організації, то річне засідання мусить ухвалити відповідну постанову, як треба на будуче поступати з перебиранням реальностей.

З нагоди святкування 40-ліття У. Н. Союза та ріжних інших справ, які у відділах виринали, мене запросили були на ювилейні свята в таких місцевостях: В лютім у Ню Йорку. В квітні, Олифант, Шамокін, Па, і Перт Амбой, Н. Дж. У травні, Пасейк, Н. Дж., Рачестер, Н. Й., Йонґставн, Огайо, Ансонія, Конн., Филаделфія, Па., і Бруклин, Н. Й. У червні, Стемфорд, Конн. У вересні, Литл Фолс, Н. Й., Джерзи Сіти, Н. Дж., У жовтні, Годсон, Н. Й., Перт Амбой, Н. Дж., Елизабет, Н. Дж., Картерет, Н. Дж. У листопаді, Байон, Н. Дж., Манчестер, Н. Г., Бостон, Масс., Савтпорт, Конн. У грудні, Сиракюз, Н. Й. На всіх ювилейних святах я говорив про існування У. Н. Союза і про організування нових членів та відділів для молоді. Полагодив теж багато всяких справ, які з нагоди моєї приявности у згаданих місцевостях треба було полагодити.

Тут згадаю ще про листування з відділовими урядниками й членами. На протязі 1934 року полагодив я більше як 500 справ листуванням. Це найтяжча праця, яку часто доводиться виконувати. Багато разів треба писати по кілька листів, щоб полагодити одну справу. Багато разів я волів би, щоб я міг бути таки там на місці і разом з членами ті справи вирішувати, бо на місці можнаб краще вияснити членам неодну важну справу; але цього я не можу зробити, бо час і великі кошти на це не позволяють.

Закінчую свій звіт і дякую головним і відділовим урядникам та членам за щиру співпрацю та довіря на протязі минулого року.

ЗВІТ ЗАСТУПНИКА ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА, Інж. ВОЛОДИМИРА МАЛЄВИЧА.

У минулому році, році сорокліття У. Н. Союза, році ювилейної кампанії, праця всіх членів Союза і відділових та головних урядників була інтензивно звернена в напрямі побільшення членства нашої організації. Отже я, йдучи з загальною течією, старався доложити і свою цеголку до тої великої будови.

Організування нових членів робилося при нагоді влаштовування ювилейних свят. На такі свята були покликувані головні урядники чи редактори на бесідників. Завданням бесідника було представити зібраним історію Союза, його великий вплив на розвій культурного життя української еміґрації, його заслуги для загально української справи, і тим чином переконати слухачів, що святим обовязком кождого Українця: бути членом У. Н. Союза.

Я був покликаний або висланий головною канцелярією на десять ювилейних свят у Пітсбурщині.

Дня 4 березня 1934 р, в Монесен відбулися збори молодіжи, на котрі і мене покликано. Присутніх було коло 40 молодих людей у віці від 16 до 25 літ. При помочі місцевого пароха, о. Пипюка, і секретаря місцевого відділу, Ф. Янковського, основано там молодечий відділ ч. 128, котрий тепер має 11 членів. Молодіж вдячна головній управі за нагороду в сумі $20 та сподівається, що як тільки часи поправляться, дістане більше молодих членів.

Дня 11 березня я скликав збори відділових урядників з околиці Пітсбурґа до міста Ембрідж, Па. На цих зборах явилися заступники 13 відділів. Я пояснив ухвали минулого річного засідання, ціль ювилейної кампанії і повідомив про ухвалені премії і нагороди.

Ювилейні свята відбулися в такім порядку: Дня 26 травня в Ню Александрії, 3 червня в Пітсбурґу, 14 липня в Ембрідж, 15 липня в Монесен, 29 липня в Форд Сіти, 11 серпня в Вілінґ, 30 вересня в Мекізракс, 7 жовтня в Карнеґі, 14 жовтня в Ню Кенсінґтон. Також дня 28 жовтня я був покликаний на 30-літній ювилей основання бр. св. Івана Хрестителя, відділу 96. В Пітсбурґу на святі говорив головний секр.-кас. Роман Слободян, в Ембрідж і Монесен — головний рек. секретар Д. Галичин, у Мекізракс — редактор Л. Мишуга.

Найкраще вийшло свято в Мекізракс. Там д-р Мишуга говорив пополудни на загальнім святі й увечір другий раз до молодіжи. При помочі місцевого пароха, о. Кульматицького, основано там молодечий відділ ч. 166, до котрого вписалися зараз 12 членів.

Дуже гарно вийшло свято в Монесен, де головним бесідником був секретар Д. Галичин. Також знаменито вийшли свята в Вілінґ, Форт Сіти, Карнеґі і Ню Кенсінґтон. Відділ у Ню Кенсінґтон, ч. 296, приєднав 18 нових членів і стоїть на першім місці в пітсбурській околиці. На другім місці стоїть від. ч. 136 в Карнеґі, котрий приєднав 17 членів.

Ювилейне свято в Ембрідж, улаштоване відділом 276, не вдалось. Прикро мені про це згадувати, але ще прикріше було, коли з відділу, котрий має понад 200 членів і котрий покликав на своє свято двох головних урядників, явилися на означений час 15 людей. А коли я і добр. Галичин ждали 5 годин до вечора, щоб зійшлося більше людей, то і так треба було говорити до порожної долівки. Це доказ, що в тім відділі є нездорові відносини. Тут також надміню, що 2 лютого ц. р. прийшли до мене урядники цього відділу з жалобою, що в їх відділі багато членів забирають переступні листи. Я сказав, що відповідно до статута не можна зборонити членови переступного листа, якщо йому обставини в данім відділі не подобались. Краще булоб усунути причину негодування. А це залежить від доброї волі самих урядників відділу.

Ціла ювилейна кампанія в Пітсбурщині придбала Союзови 152 нових членів. Я далекий від того, щоб головному урядови приписувати всі заслуги цеї кампанії, бо заслуга в першій мірі є безперечно тих місцевих секретарів і урядників та всіх членів, котрі доложили своеї щирої праці для Союза. Також заслуга є декотрих священиків, котрі щирими і теплими словами звеличали сорокліття нашої організації. о. Теодорович, парох з Мекіспорт, виголосив гарне вступне слово в Пітсбургу, о. Романдюк говорив дуже похвально про Союз у Вілінгу, о. Кнап у Ню Кенсінгтон, о. Козоріс у Пітсбургу, о. Кучер у Карнегі, о. Кульматицький у Мекізракс, а о. Пипюк у Монесен.

Ми можемо сміло ствердити факт, що наша ювилейна кампанія увінчалася надсподіваним успіхом. Бо, зваживши тяжкі часи безробіття, як і те, що багато людей від чотирох літ живуть із публичної помочі; зваживши далі, що депресія дається відчувати найтяжче молодим людям, котрі в теперішнім економічнім хаосі не можуть собі знайти приміщення, щоб розпочати чесне і самостійне життя, ми зорганізували понад 2,000 молодих і здорових членів. Це лише наглядний доказ, що наш Союз живе повними силами і перед ним стелиться світла будучність.

На місці також тут пригадати, що ми саме тепер пережили період нашої останньої реформи. Знаємо з досвіду в минувшині, скільки то членів Союз тратив підчас усяких реформ; а тепер — навпаки. Замісць тратити членів, ми придбали кадри молодих людей, котрі під крилами Батька-Союза понесуть наші народні ідеали в грядущі покоління.

Крім ювилейних свят я мав деякі припоручення з головної канцелярії.

Дня 22 вересня я їздив до Форд Сити, щоб справдити причину смерти бл. п. Григорія Волошиновича, члена від. 63, котрий помер, будучи членом лише 10 місяців і 4 дні. Я розвідував на поліції, в погребника і в декотрих членів. З цього розвідування виходило, що покійний погиб самовбивством. Тоді головна канцелярія віднеслась до „BUREAU OF VITAL STATISTICS" в Гарисбургу і звідтіля одержала метрику смерти. На тій метриці виразно стверджено самовбивство. На підставі цеї метрики не виплачено спадкоємцеви посмертного в сумі $500, тому, що, згідно з нашими грамотами, посмертне по самовбивниках виплачується аж по двох роках їх членства. Та, без уваги на те, спадкоємець заскаржив Союз за виплату повного посмертного. Супроти цього я мусів наняти адвоката, доручити йому всі документи і дати всі інформації, щоби боронив інтересів Союза. Розправа відбудеться в березні цього року в повітовім суді міста Кітанінг.

Дня 11 листопада мене покликано до від. ч. 255 у Вест Нютон. Там були непорозуміння. Члени нарікали через те, що мусять платити процент від позичок на свої грамоти. Відповідно до їх розуміння, члени є власниками Союза, значиться: Союзове майно належить до членів, отже від свого власного майна вони не мають платити проценту. Я говорив коло півтори години до членів цього відділу, виясняючи їм ведення асекураційної інституції. В нас є 3½% грамоти, і тому всі інвестиції мусять приносити користь, щоб грамоти мали свою справжню вартість. Я також пригадав їм, що так було постановлено на конвенції; екзекутива лише виконує ухвали конвенції.

Дня 30 грудня я їздив до від. 120 в Аліквіпі. Там знов були непорозуміння на тлі вибору секретаря. Я перевів нові вибори і відобрав присягу від нових урядників. У тім відділі 12 літ секретарював Михайло Бац. Пан Бац є щирим і примірним Союзовцем; під його кермою цей відділ зріс у членство і майно, та при останніх виборах п. Бац упав двома голосами. На його місце вибрано п. Ревтя. Дай Боже, щоб і п. Ревть вивязався із свого завдання корисно для Союза.

Позатим, у тім році я був покликаний два рази на засідання екзекутиви, де рішалися дуже важні справи, а це: 8 червня і 27 жовтня. Звіти з тих засідань були поміщені свого часу в „Свободі".

На тім кінчу своє звідомлення.

ЗВІТ ЗАСТУПНИЦІ ГОЛОВНОГО ПРЕДСІДНИКА, МАРІЇ РОЗОМІЛО.

За час мойого урядування на протязі 1934 року моя праця полягала в першій мірі в тім, що я старалась організувати наше жіноцтво і молодь до У. Н. Союза. Як заступниця головного предсідника У. Н. Союза, я дбала про те, щоб виконати ті обовязки, яких вимагає добро і розвій нашої організації від своїх урядників. Беручи під увагу, що 1934-тий рік був ювилейним роком У. Н. Союза, мені приходилося брати чинну участь у ювилейних святах. І так з нагоди 40-ліття У. Н. Союза була я на святі 295 відділу в Акрон, О., опісля на святі 50 відділу в Лорейн, О., а також на святі злучених відділів У. Н. Союза в Клівелнд, О. На тих святах забирала я голос в справі нашої організації, а крім цього полагоджувала також інші організаційні справи, які виринали по відділах у дотичних місцевостях.

Підчас ювилейного року я зорганізувала до У. Н. Союза 5 дорослих членів і 8 дітей. Я певна, що можна би було приєднати далеко більше число членів, якщо тільки часи булиб кращі.

В нашій місцевости скликано кілька разів збори всіх відділових урядників в справі ювилейного свята, а також у справі злуки відділв. На тих всіх зборах я була приявна та старалася своєю порадою чи працею причинитися до успіху намічених плянів. При кожній нагоді, чи це було на якімсь жіночім вічу, чи на підприємствах, чи на зборах, я все і всюди старалася пропагувати ідею нашої організації, взиваючи присутніх вписувати свої діти в члени У. Н. Союза. І так на представленню від. 364 У. Н. Союза я говорила про У. Н. Союз, часто бувала на зборах від. 112 У. Н. Союза, де вияснювала членам нову реформу та говорила про вагу обезпечення в нашій організації, то знову уділювала інформації в організаційних справах місцевим і позамісцевим відділовим урядникам. Були також випадки, що й члени удавалися до мене по пораду в ріжних організаційних справах, як наприклад з Лорейн і Лейквуд, О. Такі справи я старалася полагодити в користь організації та на вдоволення членів. Также всякі припоручення, які приходили з головної канцелярії, я виконувала відповідно до своеї змоги. На тім кінчу свій звіт та бажаю нашій організації якнайкращих успіхів. До тих успіхів і я буду старатися своєю працею причинитись.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РЕКОРДОВОГО СЕКРЕТАРЯ, Д. ГАЛИЧИНА.

Вповажані головні урядники У. Н. Союза!

На засіданні головного екзекутивного комітету У. Н. Союза з 15 грудня 1933 року переведено ухвалу, якою назначено цілий 1934-тий рік ювилейним роком У. Н. Союза, з нагоди його 40-літнього існування. Підношу це насамперед у своійому звіті, бо відповідно до цього рішення була скермована й праця головної канцелярії У. Н. Союза на протязі 1934 року. Бо попри звичайну роботу, яка лежить в обсягу ділання рекордового департаменту на протязі кожного року, прийшлося також виконувати й ті обовязки та завдання, які приніс зі собою ювилейний рік У. Н. Союза.

У виконанні ухвали головного екзекутивного комітету У. Н. Союза з 15 грудня 1933 року виготовив я відповідну відозву від головного уряду У. Н. Союза до всього членства нашої організації, яка то відозва була поміщена в першому числі „Свободи" на 1934-тий рік. Подавши короткий начерк історії У. Н. Союза, його зросту в членстві та в маєтку, його точного і солідного сповнювання всіх зобовязань супроти своїх членів, його сорокілітної праці для свойого членства та для всього українсько-американського загалу на полі національного, політичного та культурного освідомлення, його вірної служби визвольним змаганням українського народу, яка проявлялася в матеріяльній і моральній піддержці тих змагань, отсею відозвою головний уряд У. Н. Союза звернувся до всього членства, щоб воно відповідними ювилейними обходами пошанувало саме ту 40-літню працю, ті 40-літні надбання своєї організації. І сказано було в тій відозві, що коли обходитимемо той 40-літній ювилей У. Н. Союза, то пошануємо його найкраще тим, що в тому році будемо старатися знайти звязок з минулим та створити основи для будуччини, що належно й гідно звеличаємо ми заслужених людей нашої організації та їх працю тим, що в першій мірі подбаємо, щоб той ювилей став ювилеєм закріплення дотеперішних надбань, а заразом поставлення нової твердої основи під будучий розвиток нашої організації. Ту кріпку основу під будучий розвиток нашої організації мали поставити нові ряди членів, 5,000 нових членів. Отсе був ювилейний клич, який видвигнув У. Н. Союз з нагоди свойого 40-літнього існування.

Крім ювилейної відозви виготовив я окреме повідомлення в справі обходу ювилейних свят та в справі ювилейних нагород за приєднування нових членів на протязі 1934 року. Те повідомлення було поміщене у „Свободі" разом з ювилейною відозвою. В ньому були подані інструкції щодо цього, як треба організувати ювилейні обходи, яка має бути їх програма та які є обовязки кожного відділу і кожного члена У. Н. Союза супроти тих ювилейних свят.

Зараз на початку року головна канцелярія разом з редакцією „Свободи" видала також ювилейну брошуру-книжку „В сорокліття У. Н. Союза", в якій поміщено короткі промови українською й англійською мовою з нагоди 40-літнього ювилею, відповідні інструкції для приєднування нових членів, короткий начерк кляс і родів обезпечень в У. Н. Союзі, інформації про першу лікарську поміч і календар. Ті книжки розіслано у відповідній скількости до кожного відділу для вжитку урядників і членів в ціли пропаганди за приєднування нових членів.

Рішенням головного екзекутивного комітету У. Н. Союза з 18 січня 1934 року видано з нагоди 40-ліття У. Н. Союза ювилейні відзнаки, які висилано опісля до ювилейних комітетів, відповідно до замовлень, для їх розпродажу підчас ювилейних обходів.

У звязку з виданням ювилейної книжки та ювилейних відзнак виготовив я та вислав до всіх відділів окремий обіжник з відповідними інструкціями.

Отсе була підготовна праця з боку головної канцелярії в справі 40-літнього ювилею нашої організації, яку виконано ще в самих початках року.

Дальша праця в тому напрямі йшла з ходом ювилейних обходів та ювилейної кампанії, на протязі цілого року. Полягала вона у висиланні обіжників до всіх відділів; в поміщуванню відозв, закликів та дописів на сторінках органу нашої організації; у подаванню на сторінках „Свободи" висліду ювилейної кампанії щодо числа приєднаних нових членів поодинокими відділами по кожних трох місяцях; у листуванню з ювилейними комітетами в справі бесідників на ювилейні свята, в справі уділювання інструкцій щодо улаштування самих свят, в справі висилки ювилейних відзнак, а далі щодо потреби злуки відділів у дотичних місцевостях для влаштування спільного Союзового свята, а зокрема щодо цілей таких ювилейних свят, підчеркуючи завжди, що ті ювил-

лейні свята з організаційного боку можна буде вважати успішними тільки тоді, коли вони викажуть певні реальні здобутки. А для У. Н. Союза тим реальним здобутком можуть бути тільки збільшені ряди нових членів.

У всіх тих обіжниках-листах до відділів, у всіх відозвах, закликах і таких статтях, як наприклад „Присвятім ювилейний рік відродженню У. Н. Союза", „Від надії до дійсности через У. Н. Союз", „ Не нарікаймо на тягарі", „Історія добродійних організацій і У. Н. Союз", „Обезпечення мірилом поступу" й інші, я старався висвітлити всесторонне значіння У. Н. Союза у всіх ділянках нашого життя, та вказати, що продовження цього життя веде в першій мірі через У. Н. Союз, через членство в Союзі.

Окремо згадаю ще про той обіжник, який я вислав у перших днях грудня спеціяльно до відділових секретарів, в якому я підніс клич, що: грудень — місяць відділових секретарів; один відділовий секретар — один новий член! Цей клич був настільки успішний, що, в порівнанні з іншими місяцями, в грудні прибуло найбільше число нових членів.

А вже найбільше часу в тій ювилейній праці забрали поїздки до ріжних місцевостей, де я виголошував реферати з нагоди 40-літнього ювилею У. Н. Союза, а при тім полагоджував також і загальні організаційні справи. Отже на протязі 1934 року був я на ювилейних святах у таких місцевостях: 22 лютого в Ню Йорку, Н. Й.; 25 березня в Бервік, Па.; 21 квітня в Олифант, Па.; 22 квітня в Шамокін, Па.; 29 квітня в Ню Гейвен, Конн.; 19 травня в Ст. Луіс, Мо., і в Іст Ст. Луіс, Ілл.; 20 травня в Шікаго, Ілл.; 21 травня також у Шікаго, Ілл., на зборах всіх місцевих Союзових відділів; 22 травня в Міннеаполіс, Мінн.; 23 травня в Милвокі, Віс.; 27 травня в Трентон, Н. Дж.; 17 червня в Ровм, Н. Й.; 14 липня в Ембридж, Па.; 15 липня в Монесен, Па.; 12 серпня в Вилкс Баре, Па.; 19 серпня в Голійок, Масс.; 26 серпня в Геркімер, Н. Й.; 2 вересня в Аллентавн, Па.; 30 вересня в Йонкерс, Н. Й.; 7 жовтня в Гемтремк, Міш.; 20 жовтня в Оборн, Н. Й.; 28 жовтня в Гартфорд, Конн.; 12 листопада у Вунсокет, Р. Ай.; 24 листопада в Рарітан, Н. Дж.; 16 грудня в Ривергед, Л. Ай.; 25 грудня в Честер, Па.

Крім вище поданих ювилейних свят з нагоди 40-ліття У. Н. Союза говорив я також на кількох ювилеях поодиноких відділів У. Н. Союза, а саме: 6 травня на 30-літнім ювилею від. 130 У. Н. Союза в Ню Йорку, Н. Й.; 30 травня на 25-літнім ювилею від. 234 У. Н. Союза в Елизабет, Н. Дж.; 27 жовтня на 30-літнім ювилею від. 66 У. Н. Союза в Ню Йорку, Н. Й.

Коли вже говорю тут про поїздки з нагоди ювилейних свят У. Н. Союза, то при тій нагоді згадаю також і про поїздки до деяких громад на національні свята, які були улаштовувані заходами Союзових відділів. І так, 10 березня говорив я на святі Шевченка в Бейон, Н. Дж.; 18 березня на концерті злучених хорів у Ню Йорку, Н. Й.; 1 квітня на святі Шевченка в Бруклині, Н. Й.; 18 листопада на листопадовім святі в Ню Бритен, Конн. Був я також 9 червня на отворенні українського народнього дому в Савтпорт, Конн., який збудовано заходом членів від. 84 У. Н. Союза.

Тут я подав у загальних рамах начерк тої праці, яка була получена з 40-літнім ювилеєм У. Н. Союза, а яку я на протязі цього ювилейного року виконував.

А тепер пригляньмося другій частині праці в цьому ювилейному році, праці зі сторони відділових урядників та всього членства нашої організації. Бо коли виходитимемо з того становища, що ювилейні свята якоїнебудь організації є призначені на те, щоб звеличати минулі досягнення дотичної організації, зробити підсумок доконаної праці, а з того підсумка заключити відповідні висновки та пляни набудуче, то спитаємо: які є підсумки праці з нагоди 40-літнього ювилею нашої організації, та як поставилося членство до всіх тих завдань, що їх треба було виконати на протязі ювилейного року.

Ті завдання і вимоги, які ставив перед нами ювилейний рік, були: 1. Звеличати дотеперішні досягнення У. Н. Союза, 2. Придбати 5,000 нових членів.

Коли йде про звеличання та пошанування традицій нашої організації, то з тих описів про ювилейні свята, які були поміщувані у „Свободі", а також з мойого власного досвіду, набутого підчас моїх поїздок на ювилейні свята, можна сміло ствердити, що членство У. Н. Союза віддало належну й гідну пошану піонірам своєї організації та її дотеперішнім здобуткам. Ювилейні свята відбулися майже в кожній місцевости, де тільки знаходяться відділи У. Н. Союза. Було тільки кілька громад, звичайно з малим числом Союзовців, які не обходили 40-літнього ювилею. Беручи загально, то 95 відсотків Союзових відділів відбули ювилейні свята, а 5 відсотків таких свят не мали. Щодо програми тих свят, то були вони більше або менше добірними, залежно від обставин та числа Союзовців у дотичних місцевостях. В таку програму входили звичайно реферати головних і відділових урядників, довголітніх заслужених членів організації, а далі деклямації в честь Союза та концертова частина. У деяких менших місцевостях, де концертів не було можливим улаштувати, відбувалися тільки ювилейні збори з відповідними рефератами про Союз.

Отже коли йшло про виконання першої вимоги ювилейного року — пошанування традицій організації, то в тім випадку майже все членство пішло за покликом головного уряду У. Н. Союза та перевело його в життя гідно й достойно.

Тільки одну відємну і для організації некорисну подію треба тут піднести. Релігійна нетерпимість в кількох громадах доходить до цього, що Союзові відділи в тих громадах не злучились навіть для спільного обходу ювилейних свят, а улаштовували окремі свята. А це не повинно бути. Союз є народньою установою і вже 40 років тому його піоніри й основоположники постановили, що до Союза може належати кожний щирий Українець, без ріжниці на його релігійні переконання. Оттакої засади У. Н. Союз і дотепер держиться. Тому не може бути місця на релігійні спори, коли ми сходимося, щоб спільно радити над справами своєї організації, чи знову, коли ми влаштовуємо Союзові свята, які для нас всіх повинні бути однаково дорогі.

А якжеж поставились урядники та члени нашої організації до другої вимоги ювилейного року, а саме, придбання в тому році 5,000 нових членів? Коли матимемо на увазі теперішні важкі часи, то очевидно таку вимогу трудніше виконати, ніж наприклад улаштувати свято та взяти участь у ньому. Та без огляду на те, що ювилейний рік припав саме на час найбільшої матеріяльної скрути, ми всеж таки могли би були здійснити клич придбання 5,000 нових членів, колиб ми були протиставили теперішній депресії нашу збільшену зорганізованість та активність, колиб усе членство було обєдналося тою думкою, що важкі часи вимагають важких зусиль, та що для поборення тих важких часів потрібно однодушного хотіння праці та однодушних чинів зі сторони всього членства. А такої однодушної праці не було, і тому ми приєднали в тому році, замісць 5,000, тільки 2,035 нових членів. Тимсамим та друга вимога ювилейного року була виконана тільки на 40 відсотків. Цей відсоток є загальний, і тому його не можна пристосувати до всього членства. Бо фактом є, що були такі урядники і члени, які виконали ту другу вимогу ювилейного року на більше ніж 100 відсотків, а були знову й такі, які не виконали її навіть і на один відсоток. Очевидно ніколи воно так не є, щоб усі члени були однаково активними та могли виказати однакову роботу. Та всеж таки прогалина між 100 відсотками активности і ніякою активністю взагалі є в тім випадку занадто наглядна, щоб не звернути на неї уваги. На це я звертав увагу в листах, висиланих до відділів, у відозвах та закликах підчас ювилейної кампанії, а вислід був такий, що ті відділи, які від самого початку ювилейної кампанії проявляли оживлену діяльність, ту діяльність на протязі року ще збільшували; а знову ті відділи, які не виказували ніякої активности, такими осталися й до кінця року.

Насамперед згадаю тут про ті відділи, які найбільше заслужилися в ювилейній кампанії і для яких У. Н. Союз призначив ювилейні нагороди. На першому місці стоїть від. 361 з Ню Йорку, який приєднав 143 членів та отримав першу нагороду. Другу нагороду отримав від. 221 у Шікаґо за приєднання 66 членів. Третю нагороду отримав від. 223 з Вілкс Баре, Па., за приєднання 55 членів. Четверту нагороду отримав від. 102 з Клівленд, О., який приєднав 41 членів. Пяту нагороду отримав від. 204 з Ню Йорку за придбання 37 членів, а шесту нагороду одержав від. 11 з Джанставн, Па., за звербування 33 членів. Сему й осьму нагороду отримали відділи: 94 з Гемтремк, Міш., і 364 з Клівленд, О. Дальші нагороди отримали такі відділи: 5, 33, 52, 90, 105, 106, 130, 192, 370, а вкінці відділи: 58, 76, 84, 136, 142, 158, 166, 277, 292, 296, 362 і 375. Вище подані відділи приєднали від 15 до 24 членів.

А для тих відділів, які звербували від 1 до 14 членів, і які не були наділені ювилейними нагородами, хай моє словне признання, з нагоди отсього річного засідання головного уряду У. Н. Союза, буде для них виразом цього, що У. Н. Союз оцінює належно їх старання та працю. Котрі це були відділи, то це було проголошене в „Свободі" з 18 січня 1935 року.

В тім самім повідомленні були також вичислені 92 відділи, які не приєднали ані по одному членови на протязі цілого ювилейного року. Деякі з тих відділів листувалися з головною канцелярією, та подавали ріжні причини на те, чому вони не могли звербувати нових членів. Одні повідомляли, що вони радо приєднали б нових членів, але нема де тих членів дістати, бо в дотичній місцевости знаходиться мале число українських імігрантів, а тимсамим поле до праці обмежене. Інші подавали знову таку причину, що, мовляв, У. Н. Союз має зависокі вкладки, а тому не можна діставати нових членів. На кожний такий лист я завжди відписував, та старався розяснити ті неслушні закиди. Інформував я, що коли ми хочемо бути справедливими і безсторонніми в тій справі, то мусимо ствердити, що є вправді такі асекураційні підприємства, яких вкладки є трохи дешевші ніж вкладки У. Н. Союза, одначе й фактом є, що є також і такі асекураційні компанії, яких вкладки є вищі від вкладок нашої організації. Тому правильний осуд у тій справі ми можемо видати тільки тоді, коли порівнуватимемо вкладки У. Н. Союза з вкладками кількох інших асекураційних компаній. Тоді власне переконаємо, що є такі, й то навіть великі асекураційні підприємства, які мають вищі вкладки ніж вкладки У. Н. Союза. Та ми, замісць порівнувати вкладки У. Н. Союза з вкладками кількох компаній, звичайно порівнуємо з вкладками тільки одної компанії, а ще й до того найдешевшої, і тоді нарікаємо, що Союз має зависокі вкладки. Або знову додаємо видатки на так звані „інші фонди" до вкладки за само обезпечення і тоді ту загальну вкладку порівнуємо з вкладками інших компаній. Ми не хочемо знати того, що видатки на часопис, конвенцію, запомоги для калік і невилікувально хорих не мають нічого спільного з вкладками, які платимо за само обезпечення. Ми нарікаємо на високі вкладки в тому часі, коли вже навіть великі асекураційні підприємства беруться до підвищки вкладок для нових членів.

(Дальше буде).

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ВІЙСЬКОВІ НОВИНИ.

Бразилійський уряд замовив в англійських воєнних варстатах 9 малих торпедовців для служби на океані, За них мають заплатити компензаційним способом бавовною, якої Англії дуже потрібно.

В Пенджабі, в Індії, відбулись англійські маневри, в яких взяли участь коло 15,000 війська з доморoдців. На маневрах були присутні військові фахівці з Афганістану, Сіяму та Японії. Також в Індії почивають Англійці творити окремі відділи артилєрії, в яких будуть служити доморoдці під командою Англійців. Верховну команду над військами на Цейльоні переняв активний старшина англійської реґулярної армії.

Військова артилєрійна та інжинирна школа у Вулвіч випустила 58 нових старшин, а військова школа інших родів зброї в Сандгерст — 133 старшин. Наступні випуски старшин будуть значно більші. А летунська воєнна академія випустила 21 анґлійських, 2 австралійських і 1 канадійського летуна.

З Америки доносять, що вживання нержавілої сталі при гидроплянах є недоцільним. Бензинові тенки розїдає морська вода в полученні з випарами бензини. Тому в нових гидроплянах будують такі тенки з гальванізованої сталі, через що кошти будови кораблів значно збільшуються.

Франція виказує тенденцію не переводити цілковито моторизаци армії. Теперішній французький воєнний міністер є тої думки, що у випадку невідповідного постачання армії паливним матеріялом вона може остатись нерухомою. Він є тої думки, що треба залишити в армії коней, яких скількість в останніх роках значно змаліла. До власників кінських фарм він звернувся з закликом плекати здорові расові коні, бо їх все буде треба для армії.

У французькому ґенеральному штабі посаджено на посаді головного кватирмайстра ґенерала, Жида Бльоха.

Недалеко швайцарської границі французькі військові частини відбули гірські маневри. В Лє Авр будують тепер новий тип водолітаків. 2 вже готові, а 12, замовлених фльотою, мають у короткому часі бути готовими.

В Льоріен і Нант будують Французи два модерні кораблі меншого типу, які щодо скорости перевищають усі дотепер збудовані кораблі того типу в цілому світі.

Новий голяндський підводний човен К-18 робить найдовшу в світі подорож підводним човном з Амстердаму через Бразилію-Капштадт до Шурабаї на острові Джава. Човен має 1,040 тон, 1,000 к. с. мотор і скорість коло 18 вузлів на годину. На покладі крім залоги і повного узброєння є ще спеціяльна наукова експедиція, яка по дорозі досліджує космічні проміні.

Польща збудувала нову залізницю між Плоцком і Сєрпцом. Дальше є проєкт збудувати її аж до Штрасбургу в Західних Прусах. В готовому вигляді вона буде мати досить велике стратегічне значіння. По збудові мосту на Віслі коло Плоцка буде пряме получення Штрасбургу з Лодзю.

В Литві вийшов новий закон, яким команду над усіми збройними силами має президент держави. Він має рішати про всі справи війни, узброєння, іменування старшин, випосаження армії та про початок і напрям воєнних операцій на війні. Йому до помочі стоїть рада, зложена з командантів армії та деяких міністрів. Безпосередньо підлягає армія воєнному міністрови.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Академія в честь Ю. Федьковича.

Лїпше пізно, як ніколи — каже приповідка, — таке і з нами було, є і готово так і дальше бути. До лиха! Ми вмовили в себе, що ми пізні Івани і дальше в життя ідемо і сьогодні... волами. Та не всі з нас такі, бо от показується, що були і є між нами одиниці, які на сотки літ нас випереджують і показують нам, куди йти. — Одним із таких був і Ю. Федькович, той „соловій зеленої Буковини", одної із найчудовіших областей земель України.

Минулого року мали ми відсвяткувати память Федьковича, та нам треба було аж року на те.

В програму академії (що відбулася 17. ц. м.) ввійшли незвичайно цікаві й теплі реферати про життя і творчість Федьковича (із цитатами із його творів) та значіння його появи на Буковині та взагалі на Україні. Реферати виголосили: Преп. мати Северина ЧСВВ і дорога наша гостя із краю, д-р Л. Мишуга і д-р С. Демидчук. Декламацію „Довбуш" віддала п. Стефанія Галичин із повним зрозумінням та правильним виговором.

Музичну програму виповнив триразовий виступ Смичкової Орхестри М. О. Гайворонського.

Була там „Воєнна пісня Ю. Федьковича" (Як я, братти, раз сконаю) — із чельовим сольом Михайла Вдовяка, були хорали нашої еміґрації, була суїта з трагедії Л. Старицької „Гетьман Дорошенко" й інші твори в чисто українському дусі стилі. Усе це — то праці Гайворонського.

Вступ на академію був вільний, а збірку, яку переведено, призначено на заплачення галі й школу ім. Федьковича в Чернівцях.

Людей було багато. Увагу приковувало кожне слово прелеґентів та кожний звук дібраної й так гарно виконаної музичної програми. Вечір промайнув мигом та лишив нам невловно солодке почування вдоволення, сили і віри.

...ак.

БАЛТИМОР, МД.

Шевченківський концерт.

Заходом Українського Горожанського Клюбу влаштовано дня 17-го березня концерт в память нашого пророка і генія Тараса Шевченка. Концерт відбувся в Народнім Домі. На сцені виднів гарно прибраний цвітами портрет Шевченка, щоби неначе говорив до нас, щоби ми поглянули хоч у той вечір на Україну, та полюбили щирим серцем велику руїну.

Наша громада пошанувала нашого генія скромно, але достойно, не злим тихим словом. Тим разом прибуло на свято досить поважне число громадян. Прийшли ті, що мають у серці дійсну любов до України. Програму свята відчитав гром. И. Пельц, а потім виголосив вступне слово. Святочну промову виголосив гром. Йосиф Семенків, розповівши про часи, в яких приходилося Шевченкови нести світло правди. Бесідник казав, що ідеали Шевченка були уже давно здійснені, якби була в нас Шевченкова віра в побіду правди. Одинока наша тут радість, що тут роджена молодь зачинає дійсно розуміти нашого Шевченка і його шанувати.

Молодечий хор співав дуже гарно при акомпаніменті студента М. Пельца. Хор уже досить зіспіваний. Виступали і малі діти і вивязались добре. Співи були так дібрані, що вкладано між них деклямації, які були вміло підібрані. „Як умру, то поховайте" як соло відспівав М. Пельц. Деклямували діти: Іванович, Бляма, Олинич, Семенків, Білобран. Грали дует брати Шульки. По виступі хору ще була промова на тему: І чужого научайтесь, й свого не цурайтесь.

Свято закінчено відспіванням національного гимну.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПОЛЬСЬКЕ НАХАБСТВО.

Дітройтський „Дзенник Польскі" з 9-го березня б. р. приніс звідомлення Польскої Телеграфічної Агенції з Варшави під заголовком „Чи Америка дозволить Українцям на збірку фондів на терор у Польщі?" Ось такий запит поставив краківський часопис „Ілюстрований Курєр Цодзенний", покликуючись на ревеляції посла Барана, подані в „Ділі" про збірку 40-тисячного Фонду в Америці. Часопис цей заповідає, що в Америці має відбутися зїзд українських терористів і ставить публичний запит до уряду Злучених Держав, чи він буде далі толерувати, щоби в Америці проголошувано апелі в справі „мордів у Польщі", щоби збирано гроші на „збродне". Покищо польський часопис припускає, що певно американська влада ще не пізнала цеї акції, але тепер уже звернене на неї бачне око.

Не можу описати того обурення, що мене охопило, як я це прочитав. Яж сам бувший жовнір Української Галицької Армії. І сам на власні очі бачив ті злочини, яких допускалася Польща над нашим народом. А тих злочинів допускалася вона при помочі жовнірів-Поляків, що виросли в Америці, й при помочі тих міліонів, що їх складали американські Поляки на грабіж нашої землі. Отже як з Америки йшли жовніри і гроші на бандитизм, на вирвання нам нашої рідної землі, тоді все було добре. А як тепер американські Українці пробують допомагати скатованим своїм братам під Польщею, то польська дич наклик'ує американський уряд до інтервенції. Польські грабіжники думають, що в Вашингтоні засідають такі люди як у Варшаві! А воно не так.

Ляцькі наїзники думають, що тут в Америці нема очевидців польського наїзду на українські землі. Вони думають, що навіть ось такий, як я, може забути, як то польські бандити впали були до села Радивич, мостиського повіту, і село запалили, а людей до вогню кидали. І я сам бачив, як згоріло декілька осіб. Стогін тих наших мучеників не може дати нам спочину. І ми жертвували і далі жертвуватимемо на боротьбу за нашу святу і справедливу справу, за визволення нашого народу зпід займанців, а тимсамим за визволення і зпід варварської Польщі.

Василь Нагайло,
бувший жовнір У. Г. А.

СОВЄТСЬКИЙ СТАРШИНСЬКИЙ КОРПУС.

(УП) Теперішній совєтський старшинський корпус поділяється на три основні групи.

До першої групи належать ті старшини, що мають старий кадровий вишкіл. Їх усього коло 8% усіх старшин. Вони мають посади, не звязані безпосередньо з управлінням і командуванням армії. Найбільше їх примінюють як учителів-фаховців по школах, де виховуються на військовому ділі нові старшини. Ввесь час вони знаходяться під надзором ГПУ і нічого не можуть вдіяти самостійно.

До другої групи належать старшини, що брали участь у світовій і большевицькій війні і до того часу не були старшинами. Походять вони в більшости з робітників. Їх є всього коло 25% старшинського складу. Вони не мають військової освіти, а старшинами поставали виключно завдяки своїм заслугам для режиму. Вони певні комуністи, тому їм дається вищі командні посади в армії та в її управлінню. Вони не користаються в армії великою популярністю як фахівці, зате більше як добрі балакуни. Між іншим вони, як старі ветерани, мають право критикувати всякі зарядження вищих властей. Розпропагована свобода слова в першу чергу відноситься до них. Всі інші мусять мовчати.

Третя група, коло 67% старшинського складу, це вже молоді старшини совєтського виховання, які також займають всякі вищі посади в армії. Вони покінчили совєтські військові школи. Виховано їх у комуністичному дусі, але з практики помітно, що вони дуже тим духом не перенялись.

Взагалі совєтський старшинський корпус ділиться за освітою на дві основні групи. 10—15% усіх старшин мають середню освіту, а 85—90% не мають. Більшість має лише нижчу освіту, але попали в армію лише тому, що вони пролетарського походження. В них також розуміння воєнних штук є механічне і вивчене напамять, бо вони не мали змоги заглибитися в нього основніше, а головно недостача середньої освіти не дозволяла їм цього зробити.

Переважно старшинами є робітничий елемент з міст. Як відомо, на Україні міське робітництво було неукраїнського походження, тому й серед старшин дуже мало Українців.

МОСКАЛІ КОЛЬОНІЗУЮТЬ МАНДЖУРІЮ.

(УП, Париж). — Уся московсько-еміґрантська преса заповнена оповіданням про добре життя для московської еміграції в Манджурії. Багато московських еміґрантів збирається виїздити туди на поселення. Манджурський уряд відноситься доброжичливо до всіх еміґрантів. Мають поселити, Москалів у пригранчній совєтській границі смузі. Московські еміґранти хоч досі були ворожо настроєні до Манджурії та Японії, в останньому часі змінили свої настрої, коли показалося, що скоро до якогонебудь конфлікту між Советами та Японією не прийде. Там, де червоні Москалі відступають, білі наступають, щоб не випустити Манджурії зпід своїх впливів, ба що більше, щоб відвернути небезпеку від Советів утрати східнього Сибіру через посилення московського елементу в Манджурії. В тому випадку прийдеться мабуть Москалям стрінутися з досить сильним опором далекосхідних Українців, які ще своїх позицій досі не здали і здавати не думають.

— Ця пані дуже похожа на свою бабусю.

— Ти знав її бабусю?!

— Ні! Та чи я не знаю, як виглядає стара баба?

Один Скачмен купив собі авто для свого особистого вжитку, а всеж казав вмонтувати собі таксаметер.

— Навіщож це? — питалися його.

— Щоби я знав, скільки я за кожною їздою заощаджу.

Ґраціа Деледда.

МАРІО ШУКАЄ ДРУЖИНИ

— Приходжу до вас просто з двірця — сказав Маріо Бонетті, входячи до канцелярії нотаря Браччі — й прошу, щоби ви поладили все в тих вісьмох днях, що перебуватиму в Італії.

— Усе готове, акти чекають на ваш підпис — відповів нотар.

— Чи відшукали ви адресу мого старого вчителя?

— Так. Мешкає тепер у Сан Джіякомо, пять годин залізницею відси.

— Дійсно? То він не мешкає вже в місті? Шкода. Хочу просити його, щоби був свідком мого вінчання. Мушу хіба до нього поїхати, а вінчання відсунути на один день. А так хотів я вже в пятницю виїхати з моєю дружиною до Родезії.

— Усе поладнане як слід, треба лише документів судженої.

— Не маю ще судженої, — сказав зажурений Бонетті.

Нотар глянув на нього.

— Я не здурів, пане Браччі. Тільки мусите знати, що вже надоїла мені моя самітня хата. Треба мені дружини. Мужчини, що мешкають у моєму сусідстві, то самі картограї і пияки. Не люблю ані одних, ані других. Не живу з ними. А вечорі такі довгі, як вічність.

— А якщо й з дружиною буде вам нудно?...

— Це може бути, але не мусить. Ви маєте багато знайомих, чейже знайдете щось пригожого для мене.

— Добре було би, якби ви дали мені деякі вказівки, яка має бути ваша майбутня дружина.

Бонетті взяв картку паперу й написав кілька слів.

Тут маєте спис усіх прикмет, що їх має мати моя майбутня дружина. Як гадаєте, знайдеться таку?

Нотар читав: „Висока білявка, очі голубі, не сміє ґрати на фортепяні, ані співати. Не може бути, вчена, має мати двацять пять літ. Молодших не брати під увагу".

Нотар зітхнув глибоко, знизив плечима й сказав:

— Прийдіть до мене сьогодні вечором.

—Чи маєте доньки?

— Маю, але заміжні.

Вечором-пізнав Бонетті у нотаря чотири молоді дівчата. Гуторив з усіми. Коли прощався, нотар спитав:

— Вибрали? Як подобається вам панна Царетті?

— Дуже вчена. При ній не смів би я уст отворити.

— А Беттіна Фано? Повновиді білявки стають найліпшими подругами. Вони справжній відгомін свого чоловіка.

— Не люблю відгомонів. Волю радше грамофон, ніж таку папугу.

— А Кляра Альберо?

— При тій мушу памятати про мої псі. Сказала, що дуже радо поїде до Родезії, але не любить псів.

— Ріта Нероне? Є гарна й любить пристрасно звірята.

— Так, але боїться мишей. На їх вид скаче на стіл, а я не потребую подруги на прикрасу стола. В Родезії є багато мишей.

— Гм, — забурмотів нотар. — Мушу дописати на картці: Не повинна боятися мишей.

— Завтра пошукаю мого старого вчителя. А ви розглянетеся ще за дружиною.

У Сан Джіякомо довідався Маріо, що його вчитель виїхав там, звідки вже ніколи не вертається. Мала. двацятьлітня, жвава дівчина, з чорними кучерями й з великими чорними очима сказала йому, що вмер рік тому. Притім прослезилася.

— Тато любили всіх своїх учнів, але найрадше говорили про вас. У мене не мали ви ласки, бо тягнули ви мене колись за косу.

— Пробі, — закликав Маріо, — то ви Саєтта? Дайте-но руку. То ви все ще на мене гніваєтеся?

— Ще гірше. Бо згодом я розсердувалася.

— А з чого ви тепер живете?

— Шию білля, хоч воліла би працювати умово. Давніше помага я батькови при його науковому творі; тепер залишиться цей твір нескінчений, бо я не маю на це часу. Не маю навіть коли заграти на фортепяні, та й не можу розлучитися з тим моїм любим інструментом. Що ви рахуєте на пальцях?

— Нічо.

Маріо числив у думці точки свого спису, але ані одна не годилася. Залюбки дивився на Саєтту й зараз додав:

— Я дуже зобовязаний вашому батькови. Я тішивсяб, якби тепер міг вами заопікуватися.

— Алеж пане Бонетті, — кликнула зачервоніла Саєтта. Яж нічого не можу приймати від чужого чоловіка.

— Саєтто, послухайте мене. Я хотів би одружитися з вами в пятницю і забрати вас до Родезії. Що ви сказалиб на це?

— Що це ви? Чи гадаєте, що я могла би полюбити вас до пятниці?

— Не про те йде. Я мушу конче забрати з собою дружину, бо там страшно нудно дома.

— Тим більше, дружина повинна вас кохати.

— Скільки вам треба часу, щоби ви освоїлися з думкою стати моєю дружиною?

— Хоч зо три роки.

— Я міг би згодитися, щоби ви прибули до Родезії за кілька місяців, але ви мусили би мені вже тепер приобіцяти, що туди прийдете. Я залишаюся тут ще чотири дні. Як гадаєте? Чи зможете дати мені до того часу відповідь?

— Так, якщо скажу: ні.

— Та на випадок, колиб це не було „ні"...

— В такім разі можу сказати хіба: може. За такий короткий час трудно буде щось більше осягнути.

Маріо замешкав у гостинниці, і ввесь час перебував у Саєтти.

У вівторок дістав від нотаря телеґраму: „Я знайшов для вас дружину. Висока метер шістьдесять, бльондинка, спокійна".

Маріо не відповідав. Погнівався перед хвилиною з Саєттою й думав лише, якби з нею перепроситися.

В середу надійшла друга телеґрама: „Жінка середнього росту. Запевняє, що любить псі. Інші прикмети також годяться".

Маріо знов не дав відповіди. Саєтта мала саме прання, а він рішився їй помогти. Заніс білля до потока, розложив його на мураві, потім приніс у коновках води до поливання.

Як вертались домів, відважився сказати:

— То був гарний день; моглоби так частіше бути в Родезії. Чи прийдете коли до мене, щоби розвіяти мою самоту?

— Ви справді хочете мене мати? Я хочу лише почути від вас, що вам про мене йде, а не про якунебудь жінку.

— Саєтто, присягаю, що лише про вас.

— Но.. то... мені здається, що невесело було би самій їхати так далеко, їдьмо хіба — разом.

Вечором пішли на двірець розглянутися в розкладі їзди. Там Маріо надав телеґраму до нотаря: „Я знайшов подругу, що не відповідає ані одній вимозі мого спису. Женюся з нею".

Переклав **Микола К.**

ВІДОЗВА
ДО БРАТІВ ЛЕМКІВ ЗА ОКЕАНОМ.

Дорогі Браття й Сестри!

Отсим повідомлюємо Вас, що велике і славне імя Україна — голосне між нашим народом — гомонить щораз голосніше і у нас на Лемківщині. Принялось воно за своє рідне також і в нашім селі Полонній, а поширюють його у нас: Читальня Т-ва „Просвіти" та її сестриця Господарсько-споживча кооператива „Надія".

Та бідна ця наша читальня, бо і сама в старій, діравій домівці і до того ще наражена вона на переслідування зі сторони ворогів, як це Вам певно відомо, Дорогі Браття і Сестри, з нашої преси. — Однак сильно і енергічно працювала і працює вона на просвітній ниві і принесла вже здоровий овоч своєї ідейної праці і в слід за нею пішли також сусідні села.

Та ще і тепер ця наша читальня має ріжні недомагання, а головне це, що не має вона відповідної домівки і тимсамим не може ще більше поширяти своє галуззя і глибше пускати коріння як у селі, так в околиці. — Тож і Виділ і члени читальні набрали переконання, що конечно треба побудувати для неї нову домівку і то таку, щоби там могла міститися: читальня, кооператива, театральна саля, молочарня, а навіть і приміщення для варти. — Тоді доперва приміщені в сій новій домівці інституції зможуть спільними силами певно показати, що є непоборні, бо де єдність і організація, там сила! І доперва в такім домі, який буде для нас господарською і національною школою, зможемо почуватися так, як це сказав наш великий Тарас Шевченко:

В своїй хаті своя правда
і сила і воля!

Але такого дому ми самі побудувати не в силі з причини теперішньої кризи та браку гроша і тому, Дорогі Браття і Сестри з рідного краю, в котрім Ви зросли і мусіли локинути його, простягаємо до Вас руку з проханням, щоби Ви прийшли нам з допомогою до згаданого діла, не лишень наші односельчани, але і сторонні земляки, котрим лише залежить на тім, щоб і ми, Лемки, не відривалися, а належали до великої 40-міліонової української громади, яка освітою, національною свідомістю та єдністю стане славною так, як се було за князя Володимира Великого.

Тож просимо Вас, Дорогі Браття і Сестри, зверніть увагу на клич наших батьків:

Разом руки си подаймо і як
браття ся любім,
Одні другим помагаймо,
к спільній меті поспішим!

Чи багатий чи бідак — до кого лиш дійдуть ці наші теплі слова, хай кождий щиро і прихильно привитає їх бодай найменшою жертвою і наші лісти хай заповняться жертводавцями від берега до берега. — А ми лісти ці по їх одержанню заховаємо в читальняному архіві, щоби цікаві знайшли в них спис щирих і прихильних другів зза океану, тих, котрі зрозуміли потребу помогти культурно - освітній праці у час.

Хай наша відозва не застане Вас байдужними, хай не стріне ні одної людини, котраб не докинула від себе на руки наших збірщиків бодай одної цеголки на нашу домівку, яка має стати нашою твердинею та памяткою щирої, спільної і ідейної праці правдивих і свідомих дітей Неньки України для наших внуків і правнуків.

Жертви просимо надсилати на руки Дмитра Марцинишина, рільника в Полонній, п. Щавне-Куляшне, Львівське Воєвідство.

За Виділ: **Іван Мицьо,** в. р., голова; **Дмитро Кряк**, в. р., секретар; за контрольну комісію **Олекса Долущак.**

До цеї відозви, написаної з щирого серця, нема що додавати. Ми знаємо, що в старім краю біда. Якби там було добре, то й ми самі не булиб сюди їхали. Там тепер вечорами сидять напотемки, бо нема за що навіть нафти купити. Тому треба нам допомогти рідному селу, щоб і в нашім селі, як і по інших, була своя рідна хата, до якої моглиб наші браття зійтися і порадитися. Треба перевести збірки. Треба і відділи просити, щоби поперли цю добру народню справу. А де є більше краянів, там треба закладати комітети і в той спосіб приспішити збірку.

Іван Павлишин,
Ром. Н. Й.

МОСКВА ЛИЦЕМ ДО ІНДІЇ.

Недавно ми доносили, що Москва в середній Азії підготовляє собі шлях до походу на Індію, розбудовуючи там дороги і залізниці в напрямі Індії й Афганістану. Крім того Москва розбудовує ще й повітряні получення літаками на томуж самому участку і спеціяльно коло границь Індії. На цю ціль призначено досить значні грошеві суми і добрі літаки. Вихідним пунктом є Ташкент. Звідти будують три нові лінії: до Ош, Сталінбаду і Чарджу. Зі Сталінбаду розбудовують нову лінію на Памірську високорівню. Видно, що всім балачкам про роззброєння на мировим заявам Москва не дуже вірить, хоч сама може більше зі всіх демонструє за мир. Але ці її демонстрації перечеркують вище наведені факти. — (УП, Лондон).

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

НЮАРК, Н. ДЖ.

На наших героїв у Старій Ропі.

В ч. 283 „Свободи" з дня 4. грудня 1934 р. був поміщений допис під заголовком „Відгомін Зелених Свят у Старій Солі", з якого ми довідалися, що польська влада покарала наших провідників церковних і світських за те, що влаштували похід на могилу поляглих Українських Січових Стрільців, підчас якого несено терновий вінок, щоби в цей спосіб віддати честь героям. За це покарали о. Мартиновича 250 зл., його сина Богдана гривною 75 зл., і громадянина Михайла Плитича гривною 20 зл. Отож ми, односельчани, рішились їм помогти, і скликали маленькі збори дня 9-го грудня м. р. в домі п. А. Сурми. На тих зборах одноголосно ухвалено розпочати збірку, що і зроблено. Вибрано комітет, до якого входять: В. Дубас, предсідник; А. Сурма, скарбник; Ілія Багній, писар; М. Дубас і А. Мікляшевич, контрольна комісія.

На руки скарбника зложили по 5 долярів: М. Дубас, В. Дубас, А. Сурма, А. Міклясевич, Олена Дзік, З. Павлик; по $3: І. Багній, Й. Ганусей; по $2: Д. Мотуз, Г. Дубас, С. Дубей; Д. Мазур $1.50; по $1: О. Будник, Розалія Дубас, М. Ярема, В. Ярема, Ф. Люрський, І. Піцик; по 50 ц.: К. Сороколіт, П. Шило, Ю. Галинський, А. Когут, Й. Ярема, М. Головка, Д. Семенюк, В. Реновець, Лютий. — Разом маємо зібраних $54.10.

Хочу спімнути, що в тім ділі помогли нам громадяни з інших місцевостей, за що їм щира подяка. Просимо наших краянів по можности допомогти тій справі, бо грошей іще бракує, щоби справу залагодити як слід.

Гроші просимо слати до Старої Ропи або до нашого комітету на руки скарбника:

Антін Сурма,
70 Peshine Ave., Newark, N. J.

За Комітет:
Василь Дубас, голова;
Антін Сурма, скарбник;
Ілія Багній, писар.

— Бачите, моя Марійка має талант! Робить, що хоче, з фортепяном!

— Ах! то чи не моглаб його замкнути?

— Пане майстре, той хліб твердий наче камінь!

— Лише ти мені не нарікай. Колиб так Наполеон мав шматок такого хліба, як утікав із Росії, то був би зїв його з найбільшим смаком.

— Е, бо тоді той хліб був іще зовсім свіжий.

І З ПІВНОЧІ ЧУЄТЬСЯ МОСКВА ЗАГРОЖЕНОЮ.

(УП, Рига). — З розвитком модерної пароплавної техніки значно посилилась також спроба провести морську дорогу з заходу на схід через Північно-ледове море. Як відомо, то майже ввесь беріг того моря, довжиною яких 30,000 кільометрів, знаходиться під зверхністю Москви. В новіших часах Москва пробує використати це побережжя для господарських цілей, заставляючи до цього міліони вигнанців по таборах на далекій півночи. Для тої цілі створено й головну управу північно - морських шляхів. Та не лише господарські цілі тягнуть Москву на північ. Численні летунські експедиції на північ, деякі вдачні, деякі невдачні, як ось теперішня з летуном Голубським, що застряг десь у тундрі, вказують, що й звідтіля боїться Москва наступу на свою територію. В рамах другої плятилітки розбудувала Москва вже кілька ліній повітряного получення з північчю. Саме розставлення тих ліній вказує, що при їх будові керуються Москалі стратеґічними, а не господарськими оглядами. Також ведуться спроби завести на тих лініях нічні лети. Пятилітка передбачає будову коло 5,000 нових летунських майданів і дальшу розбудову летунських получень в рамах загальної програми летунства. До того іще треба додати сталі водні получення спеціяльними кораблями через біломорсько-балтійський канал. В тій обставині знаходить вияснення таємнича справа невідомих летунів в північній Фінляндії та Швеції й Норвеґії. Москалі все роблять тайком, щоб пізніше поставити світ перед доконаний факт.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Між двома стаціями поїзд нараз зупиняється. Один із подорожніх виглядає крізь вікно та спокійно питається кондуктора:

— Гелов! Що сталося, чому поїзд станув?

— Хтось потягнув за гальму безпеки — відповів кондуктор. — Тепер будемо мати бодай якої пів години спізнення.

— Алеж пане, я мушу бути в 12. годині на місці! Їду на мій шлюб!

Кондуктор дивиться на подорожнього допитливо тай питається гостро:

— То може ви, пане, потягнули за гальму безпеки?

НЕЗАГНУЗДАНИЙ ТАРЗАН.

(221)

„Викрадена магараджею, засуджена на кількамісячну мандрівку з напів дикими Туркоманами, майже продана до гарему", говорила далі Ольга, „мені тоді здавалося, що я вже перенесла все, що могла. Я не знала, що мав мені принести наступний рік з Диком Терелем. Уся Европа виглядала мені багатою, славною, гідною заздрости.

„Мій американський приятель у потребі сказав мені, що він на вакаціях та що має вертатись до Росії якраз того дня, коли доля зробила його моїм визвольником з перської неволі. Він настоював на те, щоб я пішла з ним до Росії. Мені нічого іншого не лишалося. Я думала, що в цей спосіб визволюся зі свого положення. Він поробив приготування, купив мені одіння, тощо.

„Під покришкою ночі нам удалось викрастися з міста. Поїздами й автами ми подорожували кілька днів, переїхали границю та добились до інжинірської кватири, де він був командантом. Там нарешті нас приняли між його приятелями та дали приміщення. Я глянувала зараз вертатсь до Анґлії.

„Два дні по моїм приїзді Дик нагло дістав пропасницю. Лікар говорив, що це було наслідком рани затроєним ножем. Минали тижні. Я була йому за шпитальну доглядачку. Як він почав уже видужувати, просив мене стати його жінкою. Я його не любила, але була йому безмежно вдячна. І так я стала жінкою Ричарда Тереда".